

Polgárdi Város Önkormányzata

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

Raiffeisen Gazdasági és Adótanácsadó Zrt.

Budapest, 2007. szeptember

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	5
1.1. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ FONTOSSÁGA, CÉLJA, FELADATA	5
1.2. TÖRVÉNYI ÉS JOGSZABÁLYI HÁTTÉR.....	5
1.3. A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ÉS A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS	8
1.4. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ FELÉPÍTÉSE ÉS MÓDSZERTANA	10
2. POLGÁRDI TÁGABB KÖRNYEZETÉNEK BEMUTATÁSA	12
2.1. KÖZÉP-DUNÁNTÚLI RÉGIÓ	12
2.2. FEJÉR MEGYE.....	12
2.3. SZÉKESFEHÉRVÁRI KISTÉRSÉG.....	14
3. POLGÁRDI ÉS TÉRSÉGE KAPCSOLATA	17
4. SZŰKEBB KÖRNYEZET: A VÁROS BEMUTATÁSA.....	21
4.1. POLGÁRDI TÖRTÉNELME	21
4.2. TELEPÜLÉSSZERKEZET BEMUTATÁSA	22
4.3. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMI KÖRNYEZETE	23
4.3.1. Népesség számának alakulása, népesedési folyamatok.....	23
4.3.2. Várható népességszám	24
4.3.3. Lakásviszonyok.....	25
4.3.4. A munkaerőpiac helyzete.....	26
4.4. GAZDASÁGI KÖRNYEZET	28
4.5. A TELEPÜLÉS INFRASTRUKTURÁLIS KÖRNYEZETE	28
4.5.1. Közlekedési infrastruktúra	29
4.5.2. Vízellátás, szennyvízkezelés és tisztítás, felszíni vízelvezetés	31
4.5.3. Gázellátás.....	32
4.5.4. Villamosenergia	32
4.5.5. Hulladékgazdálkodás	32
4.5.6. Kommunikációs infrastruktúra.....	33
4.6. INTÉZMÉNYI KÖRNYEZET.....	33
4.6.1. Közoktatás, oktatási intézmények.....	33
4.6.2. Egészségügyi és szociális intézmények.....	34
4.6.3. Közművelődés és kulturális intézmények.....	36
4.6.4. Szabadidős és sportlétesítmények.....	37
4.6.5. Igazgatási intézmények.....	37
4.7. TURISZTIKAI, IDEGENFORGALMI KÖRNYEZET	37
4.7.1. Látnivalók.....	38

4.7.2.	Műemlékvédelem.....	39
4.7.3.	Rendezvények.....	40
4.7.4.	Sportolási lehetőségek.....	41
4.7.5.	Szálláshelyek és vendéglátó egységek.....	41
4.7.6.	Turisztikai háttér infrastruktúra.....	41
4.8.	A TELEPÜLÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZETE.....	41
4.8.1.	Települési zöldfelületek.....	41
4.8.2.	Természeti környezet.....	43
5.1.	SWOT-ANALÍZIS.....	44
5.2.	PROBLÉMAFA.....	46
5.3.	A FEJLESZTÉS CÉLRENDSZERE, CÉLFÁJA.....	46
5.4.	A FEJLESZTÉSI STRATÉGIA BEMUTATÁSA.....	49
5.4.1.	Fejlesztési prioritások.....	49
5.4.2.	A fejlesztési prioritásokhoz kapcsolódó programok.....	49
5.4.3.	A fejlesztési programok időbeni megvalósíthatósága.....	52
5.5.	FEJLESZTÉSI FORRÁSOK.....	55

Mellékletek

1. számú melléklet: Problémafa

2. számú melléklet: Célfá

Irodalomjegyzék

- foldrajz.ttk.pte.hu („Településökológia” A fenntartható fejlődés elméletének alkalmazása a településfejlesztésben)
- <http://www.fmh.hu>
- web.uni-corvinus.hu
- www.iranymagyarorszag.hu/info/polgardi
- www.rkk.hu/TET/2001_1/TET2001_1_06.pdf
- www.vati.hu/static/kisterinfo/3707_szekesfehervari.pdf
- www.wikipedia.org
- Jegyzőkönyvi kivonat Polgárdi Város Képviselő-testület 2006. október 12-i alakuló ülésén készült jegyzőkönyvből
- Polgárdi Kistérség Hulladékgazdálkodási Terv – Progresso Mérnöki Iroda Kft. – 2004.
- Polgárdi Településszerkezeti Terve – 2002.

- Polgárdi Turizmus Stratégiája – Pannon Consulting Group – 2004.
- Polgárdi Város „Batthyány” fejlesztési koncepciója 2004.
- Polgárdi Város Gazdasági Programja 2007-2010. évre
- Polgárdi Város Képviselő-testületének 17/2004. (IV.28.) Önk. sz. rendelete Polgárdi Város Helyi Építési Szabályzatáról
- Székesfehérvári kistérség – Kistérségi helyzetkép 2006.
- Székesfehérvár és Kistérsége területfejlesztési koncepciója

1. BEVEZETÉS

1.1. A településfejlesztési koncepció fontossága, célja, feladata

Jelen pillanatban Magyarországon egy kistérségben a központi szerepet betöltő/betölteni kívánó város esetében rendkívül fontos, hogy az pontosan meghatározza helyét és szerepét, valamint konkrét fejlődési irányát közép- illetve hosszú távon. Jelen településfejlesztési koncepció elkészítésének célja, hogy minimum középtávon (5-10 év) meghatározza Polgárdi gazdasági és társadalmi jövőjét, továbbá javaslataival iránymutatást, eszközt adjon a település fejlődéséhez, a fejlesztési elképzelések megvalósításához.

A koncepció jelentősége abban is áll, hogy a városfejlesztési elképzelések, törekvések irányok és elvek olyan rendszere készül el, amely képes a mindenkori Képviselő-testület döntéseinek előkészítésére, megalapozására, ezzel is segítve Polgárdi városának jól előrevetíthető, kiegyensúlyozott fejlődését.

1.2. Törvényi és jogszabályi háttér

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII törvény (továbbiakban: Étv.) 2. § 27. pontja szerint a településfejlesztési koncepció a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe.

Az Étv. 7. §-a szerint:

- (1) A településrendezés célja a települések terület-felhasználásának és infrastruktúrahálózatának kialakítása, az építés helyi rendjének szabályozása, a környezet természeti, táji és épített értékeinek fejlesztése és védelme, továbbá az országos, a térségi, a települési és a jogos magánérdekek összhangjának megteremtése,

- az érdekütközések feloldásának biztosítása, valamint az erőforrások kíméletes hasznosításának elősegítése.
- (2) A településrendezés feladata, hogy a település területének, telkeinek felhasználására és beépítésére vonatkozó helyi szabályok kialakításával:
- a) meghatározza a település összehangolt, rendezett fejlődésének térbeli-fizikai kereteit;
 - b) a település adottságait és lehetőségeit hatékonyan kihasználva elősegítse annak működőképességét a környezeti ártalmak legkisebbre való csökkentése mellett;
 - c) biztosítsa a település (településrészek) megőrzésre érdemes jellegzetes, értékes szerkezetének, beépítésének, építészeti és természeti arculatának védelmét.
- (3) A településrendezés eszközei:
- a) a településfejlesztési koncepció, amelyet a települési önkormányzat képviselő-testülete határozattal állapít meg (2. § 27. pont);
 - b) a településszerkezeti terv, amelyet az önkormányzati településfejlesztési döntés figyelembevételével a települési önkormányzat képviselő-testülete dolgoztat ki, és határozattal állapít meg (2. § 28. pont);
 - c) a helyi építési szabályzat és a szabályozási terv, amelyet a településszerkezeti terv alapján a települési önkormányzat képviselő-testülete dolgoztat ki, és rendelettel állapít meg (2. § 11. és 20. pont).

Az Étv. a 8. § részletesebben is meghatározza a településrendezés feladatait, miszerint a településrendezés során biztosítani kell a területeknek a közérdeknek megfelelő felhasználását a jogos magánérdekekre tekintettel, az emberhez méltó környezet folyamatos alakítását, értékeinek védelmét, figyelembe véve:

- a) az egészséges lakó- és munkakörülmények, a népesség biztonságának általános követelményeit,
- b) a népesség demográfiai fejlődését, a lakosság lakásszükségletét,
- c) a népesség fizikai, szellemi és lelki igényeit, különös tekintettel a családok, a fiatalok, az idősek, a korlátozott képességűek igényeire, az oktatás, a sport, a szabadidő és az üdülés, valamint a társadalmi szervezetek, egyházak működési feltételeinek lehetőségeire,
- d) a megőrzésre érdemes történeti vagy településképi jelentőségű településrészek és az építészeti örökség védelmét, felújítását és továbbfejlesztését, valamint az értékes

építmény és tájrészlet látványát (rálátás), továbbá az ingatlanról feltáruuló kilátás védelmét, annak mértékéig, hogy az érintett telkek szabályos beépítését ne akadályozza,

- e) a környezet-, a természetvédelem, a tájhasználat és a tájkép formálásának összehangolt érdekeit, különös tekintettel a víz, a levegő, a talaj, a klíma és az élővilág védelmére,
- f) a lakosság megélhetését, ellátását biztosító gazdasági érdekeket, a munkahelyek megőrzésének és új munkahelyek teremtésének érdekeit, a mező- és az erdőgazdaság, a közlekedés, a posta és a hírközlés, az ellátás, különösképpen az energia- és a vízellátás, a hulladékeltávolítás és -elhelyezés, a szennyvízelhelyezés és -kezelés valamint a nyersanyaglelőhelyek biztosítását,
- g) a honvédelem és a polgári védelem érdekeit,
- h) a területtel és a termőfölddel való takarékos gazdálkodást,
- i) az arra alkalmas természeti adottságok gyógyászati hasznosításának elősegítését és védelmét,
- j) a közlekedési kényszer (lakóhely-munkahely, nyersanyag kitermelés-feldolgozás stb. viszonylatában) csökkentését és a megfelelő színvonalú közlekedés kialakítását.

Jelen településfejlesztési koncepcióban ezen feladatok teljesülését vizsgáljuk és a szükséges tevékenységekre, programokra, az azokkal kapcsolatos településfejlesztési döntésekre teszünk javaslatokat.

A településfejlesztési koncepciót – a már ismertetett jogszabály szerint – az önkormányzat hagyja jóvá, azonban a benne megfogalmazott területi vonatkozású döntések nemcsak az önkormányzat tevékenységére nézve irányadóak, hanem jelentősen hatnak az egész település fejlődésére.

Az önkormányzat feladatvállalását az önkormányzati törvény 8. §-a is meghatározza:

- (1) A települési önkormányzat feladata a helyi közszolgáltatások körében különösen: a településfejlesztés, a településrendezés, az épített és természeti környezet védelme, a lakásgazdálkodás, a vízrendezés és a csapadékvíz elvezetés, a csatornázás, a köztemető fenntartása, a helyi közutak és közterületek fenntartása, helyi tömegközlekedés, a köztisztaság és településtisztaság biztosítása; gondoskodás a helyi

tűzvédelemről, közbiztonság helyi feladatairól; közreműködés a helyi energiaszolgáltatásban, a foglalkoztatás megoldásában; az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról, az egészségügyi, a szociális ellátásról, valamint a gyermek és ifjúsági feladatokról való gondoskodás; a közösségi tér biztosítása; közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása; a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének a biztosítása; az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése.

- (2) Az (1) bekezdésben foglalt feladatokban a települési önkormányzat maga határozza meg – a lakosság igényei alapján, anyagi lehetőségeitől függően –, mely feladatokat, milyen mértékben és módon lát el.
- (3) Törvény a települési önkormányzatokat kötelezheti arra, hogy egyes közszolgáltatásokról és közhatalmi helyi feladatok ellátásáról gondoskodjanak. E kötelezettségek a település nagyságától, a lakosságszámtól, és egyéb feltételektől függően eltérően is megállapíthatók.
- (4) A települési önkormányzat köteles gondoskodni az egészséges ivóvízellátásról, az óvodai nevelésről, az általános iskolai oktatásról és nevelésről, az egészségügyi és a szociális alapellátásról, a közvilágításról, a helyi közutak és a köztemető fenntartásáról; köteles biztosítani a nemzeti és az etnikai kisebbségek jogainak érvényesülését.
- (5) A települési önkormányzat a feladatai körében támogatja a lakosság önszerveződő közösségeinek a tevékenységét, együttműködik e közösségekkel.

1.3. A fenntartható fejlődés és a településfejlesztés

A közös jövő feletti aggodás hívta életre a hosszútávon *fenntartható fejlődés* fogalmát a XX. század utolsó harmadában. A fenntartható fejlődés biztosítása érdekében szükség van bizonyos elvek érvényesítésére és betartására a kormányzás minden szintjén.

A fenntartható fejlődés megvalósítása a legteljesebb mértékben kapcsolódik a települések életéhez. Az emberiség legnagyobb része állandó jellegű településeken éli mindennapi életét, a településeken történik részben a termelés és a fogyasztás. A fenntarthatóság életünk egyik alapvető problémájává vált. *A fenntartható fejlődés lényege, az alapvető törekvés, hogy ne csak egy elért szintet tartsunk meg, hanem növeljük is a minőséget az élet bármely*

területére vonatkozóan. A fenntartható településfejlesztés megvalósításának az ügye a társadalom valamennyi rétegét, csoportját érinti. A városfejlesztési koncepció feladata olyan döntések meghozatala, melyek végrehajtása a város, mint vonatkoztatási rendszer fenntarthatóságát, lakói jólétének növelését segíti.

A fenntartható városfejlődés mindent átfogó tervezési megközelítést igényel. A településeket nem lehet egyik napról a másikra átépíteni, átalakítani a fenntarthatóság követelményeinek megfelelően, de nem is feltétlenül szükséges. A településeket átállítani, átszervezni kell a fenntarthatóság szempontjai alapján. A fenntarthatóság megvalósítása helyi döntéseket igényel, a helyi önkormányzat döntései alapján, amely a szubszidiaritás elvére támaszkodva a településen élők érdekeit és szándékát képviseli.

A fenntartható fejlődés a településfejlesztés tekintetében **három fő síkon** értelmezhető:

1. A fenntartható városfejlődés **ökológiai síkon** elsősorban a hosszú távú; generációkon átívelő gondolkodás alapján álló döntéseket jelent; a fogyasztás olyan szintjét, mely hosszú távon is biztosítható; a kibocsátásaink, az elhasznált forrásoknak a természet és ember által meghatározott rendszer körforgásaiba való biztonságos visszavezetését. Ezeknek a céloknak való megfelelés érdekében fenntartható szintre kell csökkenteni az elsődleges források elhasználását; a termőföldek beépítését, a nyersanyagok fogyasztását; csökkenteni kell az emberi eredetű, üvegház hatást okozó gázok és a hulladék kibocsátását, és védeni kell az emberi egészséget – például a zajtól, a balesetektől.
2. A fenntartható fejlődés a **társadalmi-kulturális síkon** az emberek alapvető igényeinek a kielégítését, a rászoruló emberek segítségét, a mentális jólétet, a közösségi értékek megőrzését, a jó kormányzást (demokratikus döntéshozatalt, a döntés előkészítésben való közösségi részvételt, a konszenzusra való törekvést) és a közönség fenntartható fejlődés melletti elkötelezettségét jelenti.
3. A **gazdasági síkon** a fenntartható fejlődés olyan diverzifikált, a válságoknak ellenálló helyi gazdaságot jelent, melynek magas a termelékenysége és az innovációs szintje. Az innováció előfeltétele a minőségi oktatás, a kutatás és fejlesztés és az erős kis- és középvállalkozások, valamint a fenntartható fejlődés melletti elkötelezettség. A településfejlesztési koncepció elkészítésekor figyelembe kell venni, hogy az információs társadalomban a települési funkciók közül elsősorban a szolgáltatások és

a közösségi funkciók változása, bővülése várható. A gazdasági tevékenységen belül az innovációs háttér szerepe nő, ahogy a globális világgazdaságban egyre inkább erősödik az egyes városok szerepe, és háttérbe szorulnak a nemzetgazdaságok.

1.4. A településfejlesztési koncepció felépítése és módszertana

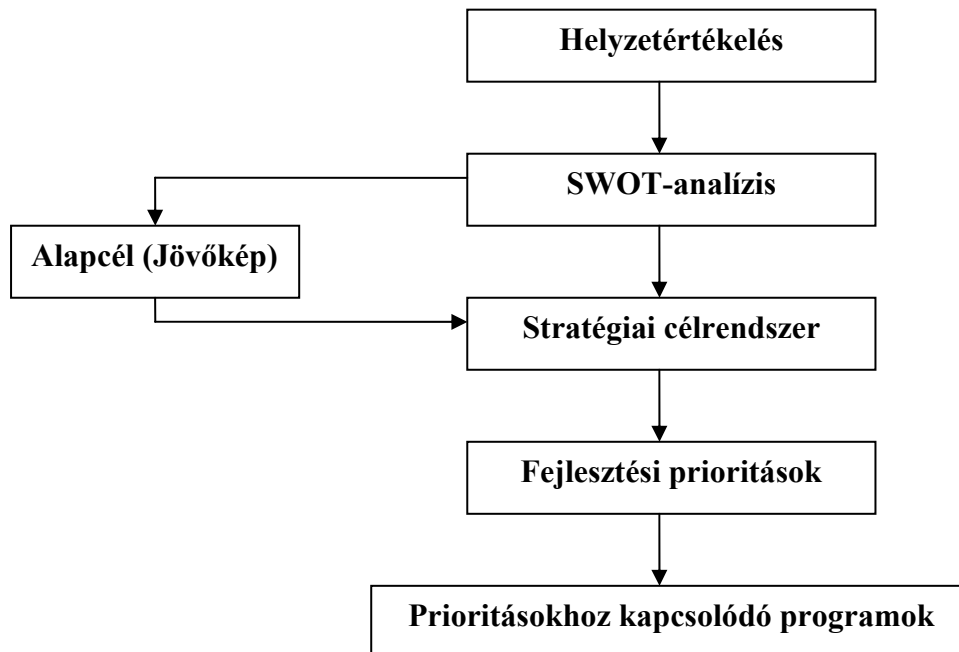
A koncepció széleskörű adatgyűjtésen alapuló helyzetértékelésre építkezve meghatározza Polgárdi jövője szempontjából elengedhetetlen fejlesztési célokat és a konkrét fejlesztési programok kidolgozásához szükséges prioritásokat, irányelveket.

Polgárdi város alapcélját, annak eléréséhez szükséges cél- és prioritás rendszert egy részletes helyzetelemzés, állapotfelmérés után lehet meghatározni. A helyzetértékelést követően, annak összefoglalásaként elkészítjük a település SWOT-analízisét, melyben bemutatjuk Polgárdi erősségeit, feltárjuk gyengeségeit, valamint számba vesszük a város adottságaiban rejlő lehetőségeket valamint potenciális veszélyeket. A SWOT-analízisből levezetésre kerül egy problémafa, amely a célfa alapját képezi. A célfa tartalmazza Polgárdi hosszú távú jövőképét, és a speciális célok rendszerét, amely a jövőkép fontossági szempontok szerinti bontása. Ezután megnevezzük azokat a prioritásokat, amelyek hozzájárulnak ez egyes megjelölt célok megvalósításához. A fejlesztési prioritásokhoz kapcsolódnak azok a programcsoportok, melyek megvalósítása jelenti a célok eléréséhez szükséges eszközrendszert.

A prioritások kibontása adja Polgárdi területfejlesztési koncepcióját, amelyre építkezve megkezdődhet a részletes feladatokra történő bontása, azaz már elindítható a koncepcióból levezetett terület- és gazdaságfejlesztési program kidolgozása.

A javaslatokban szereplő feladatok, tevékenységek minél következetesebb, a város teljesítőképeségének megfelelő időrendi végrehajtása a jövőképben felvázolt pozitív állapot megvalósulását szolgálja.

A településfejlesztési koncepció kidolgozásának menetét az alábbi ábra szemlélteti:

2. POLGÁRDI TÁGABB KÖRNYEZETÉNEK BEMUTATÁSA

2.1. Közép-Dunántúli Régió

A Közép-Dunántúl régió vagy „Királyi régió” a hét magyarországi statisztikai régió egyike, melyet Fejér-, Komárom-Esztergom- és Veszprém megye alkot. Központja Székesfehérvár, a társközpont Veszprém. Területileg az ország második legkisebb régiója, (11.263 km²), azonban itt él az ország lakosságának 11 százaléka, 1.107 millió fő. A Magyarország egészére jellemző lassú természetes fogyás tendenciája a régióban is megfigyelhető. A népességvesztés az országoshoz viszonyítva is romló tendenciájú. Fejér megyében legmagasabb a népességfogyás értéke annak ellenére, hogy mindkét évben ebben a megyében regisztráltak a legnagyobb születésszámot.

A régió két nagy európai fejlődési zóna metszéspontjában helyezkedik el, nagytérségi pozíciója ennél fogva kitüntetett értékű. Az európai gazdasági folyamatok közvetlenül érvényesülő hatásai lehetővé teszik a Közép-Dunántúli Régió tartós és folyamatos megújulását, fejlődését. A 2000-es évek elején a fejlődés üteme a régiók között már a kiegyenlítődés jeleit mutatja, de a Közép-Dunántúli Régió ipari, mezőgazdasági és idegenforgalmi potenciálja a legjobbak között van.

2.2. Fejér megye

Fejér megye a Dunántúlon fekszik, majdnem Magyarország közepén. Északról Komárom megye, délről Tolna megye, keletről Pest és Bács-Kiskun megye, nyugatról Veszprém és Somogy megye határolja. A megye területe 4.359 négyzetkilométer. Lakosainak száma 430 ezer. Fejér megye mind területét, mind lakosságának számát tekintve Magyarország közepes nagyságú megyéi közé tartozik.

Földrajz

Fejér megye az egyik legváltozatosabb területe hazánknak. A megye nagyobb déli része az Alföld dunántúli nyúlványának számító Mezőföld területére esik. Ezenkívül a Bakony keleti

része és a teljes Vértes hegység, valamint a Gerecse, továbbá a Bicskei-dombság és a 27 km² területű Velencei-tó színesítik a terület domborzatát.

Keleten a megye természetes határát alkotó Duna - szakasz 50 km hosszú. Fejér megye nyugati határát a Keleti-Bakony nyúlványai szegélyezik. A Vértes hegység északról határolja Fejér megyét, a Bakonytól a Móri-árok választja el. A 15035 hektáros Vértes Tájvédelmi Körzet Magyarország kiemelkedő természeti értéke. A Vértesben található Csikvarisai rét Európa 400 leghíresebb madár élőhelye közé tartozik. A gyógyulni vágyók Agárdon és Vajtán gazdag ásványianyag-tartalmú meleg vizet találnak.

Közlekedés

A közlekedésben meghatározó M1, M7, M6, M8, Duna híd, a megyét Magyarország kiemelt földrajzi helyzetű megyéjévé emelte.

Gazdaság

Fejér megye - Fejér kiemelt földrajzi helyzetű megye. Ami előnye, az a hátránya: a magyar ipar híradástechnikai, számítástechnikai és nehézipari központja. Fejér megye a Közép-dunántúli régió egyik meghatározó gazdasági térsége, a humánerőforrás, az infrastruktúra, az innováció területén. Székesfehérvár és Dunaújváros az ipar országos meghatározói. Az ipar mellett fejlett a megye mezőgazdasága és élelmiszeripara is, ami elsősorban a Mezőföld jó adottságain alapul. Jelentős idegenforgalmi vonzerőt jelentenek a Velencei-tó rekreációs lehetőségei, Székesfehérvár műemlékei, a megye borvidékei (Mór, Etyek) valamint a Duna nyújtotta sportolási lehetőségek.

A megyei gazdasági trendje tükröződik a mezőgazdasági vállalkozások számának folyamatos csökkenésében, illetve az ipari és az építőipari cégek számának lassú növekedésében. A 2006-os év adatai szerint a szervezetek fő tevékenysége alapján a regisztrált vállalkozások 36,5 százaléka az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás ágazatban tevékenykedik, 16,4 százaléka a kereskedelem, javítás ágazathoz tartozik. Az ipari vállalkozások száma 3305, az építőipari tevékenységgel foglalkozóké 4598, míg a mező-, erdő-, vad-, halgazdálkodást folytatók száma 2056. Az egyéni vállalkozások legnagyobb hányada (39,7 százalék) szintén az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás területén gazdálkodik, 3.795 vállalkozó a

kereskedelem, javítás ágban, 2.399 az építőiparban gazdálkodik, míg mezőgazdasági tevékenységgel alig több mint 5 százalékuk foglalkozik.

Idegenforgalom

Központi fekvése, jól megközelíthető volta, természeti adottságai napjainkig páratlan előnyöket biztosítanak a térségnek. Mégis, sokan csak átvonulnak a tájon, és legfeljebb az útikönyvekben felsorolt látnivalóknál időznek. A szép tájakon a természet közelségét élvezhetik, tanulmányozhatják sajátosságait. A megyeszékhely Székesfehérvár történelmi, művészeti értékei, sokszínű kulturális és napi élete szinte minden évszakban ajánl érdekes időtöltést, eseményt vagy látnivalót.

A vendéglátás egyre színesebb, izgalmasabb kínálata, a szórakozási lehetőségek még vonzóbbá teszik a várost és a Velencei-tó környékét. A sok-sok érdekesség, érték megismeréséhez a megfelelő közlekedési lehetőségek, szálláshelyek állnak rendelkezésre.

2.3. Székesfehérvári kistérség

A Székesfehérvári kistérséget 18 település alkotja. A települések 30 km-es körzetben helyezkednek el a központ, Székesfehérvár körül. A Székesfehérvári kistérség Fejér megye legnagyobb lélekszámú kistérsége, itt él a megye lakosságának egyharmada. Ez a magas lakosságszám azonban gyakran okoz nehézségeket a kistérségi szolgáltató, ellátó rendszer működésében. Számos település önállósága nagyban korlátozott a Székesfehérvártól való függése miatt. A népsűrűség városiasnak mondható, azonban ha a kistérségnek Székesfehérváron kívüli részét vesszük figyelembe, a népsűrűség alig 70 fő/km², mely majdnem a rurális térségre jellemző adat.

A foglalkoztatási helyzet kedvezőbb az országos átlagnál, mivel a közlekedés és a működő vállalkozások kedveznek a további beruházásoknak. Természetesen a magas értékekhez nagymértékben hozzájárul Székesfehérvár kedvező helyzete, a legtöbb település estében azonban a foglalkoztatási ráta a kistérségi átlag és többnyire a megyei átlag alatt van. A munkanélküliségi ráta az országos átlagot meghaladó mértékű Sárkeszi és Vereb településeken, az országos átlaghoz közeli Sárszentmihály és Jenő esetében.

A kisebb településeknek komoly problémát okoz Székesfehérvár elszívó ereje is. A nagy létszámú munkaerőt foglalkoztató szervezetek, intézmények túlnyomó többsége a kistérség központjában koncentrálódnak. Budapest is hatással van a térségre. A kistérség északi településeiről – a jó megközelíthetőség miatt – sokan vállalnak munkát a fővárosban. Ez is hozzájárul a kedvező foglalkoztatási mutatóhoz. Számos multinacionális cég (például Auchan, Albacomp, Cerbona, Domus, Ikarus, Parmalat, Pepsi, Philips, Praktiker, Strabag, Tesco, Videoton stb.) települt a kistérségbe, hiszen szakképzett munkaerőből sincs hiány. A térség iparosodottságának, a szakképzett munkaerő magas hányadának az is az oka, hogy Székesfehérvár a rendszerváltás előtt is kiemelt ipari körzet volt (itt tevékenykedett az Ikarus, a Videoton stb.). Ezek megszűnése után hátramaradt a szakképzett munkaerő, amely jó alapot szolgáltatott a betelepülő cégeknek. Egy adott térség fejlettsége jól lemérhető a különböző gazdasági szektorokban dolgozók arányán. A rendelkezésre álló adatok szerint a szolgáltatási szektorban dolgozók aránya Székesfehérváron a legmagasabb, elmarad azonban az átlagtól Polgárdi, sőt míg a kistérségi központban ez az arány közel 60%-os, addig Vereben csupán 40%. A kistérségi települések gazdasági potenciálja nagyságrendekkel alulmarad Székesfehérvárhoz viszonyítva, ezek egy része agrár-, másik részük inkább ipari jellegű.

A közművelődés szintén Székesfehérvár központú, így sokak számára nem elérhetők ezen szolgáltatások. A kistérségben alap- és középfokú képzés van, míg Székesfehérváron ezek mellett három felsőfokú oktatási intézmény is működik. A külföldi érdekltségű cégek mellett a magyar vállalkozások is egyre inkább a jól képzett szakembereket keresik. Az iskolai végzettséget illetően kedvezőek a kistérség mutatói.

1. számú táblázat: Székesfehérvári kistérség alapadatai

Megnevezés	Érték
Területe (2005)	677 km ²
Lakónépesség (2004)	136 700 fő
Települések száma	18
Város	2
Község	16
Munkanélküliségi ráta (2005)	4,2 %
Egy főre jutó befektetett külföldi tőke (2004)	694 000 Ft
Működő társas vállalkozások ezer lakosra jutó száma (2003)	111 db

Forrás: KSH

Székesfehérvár vonzerejét nem csupán történelmi múltja és gazdag műemléki látnivalói jelentik, hanem dinamikusan fejlődő gazdasága és a befektetők iránti nyitottsága is. A gazdaság folyamatos fejlesztését a vállalkozásbarát Önkormányzat támogatja, és biztosítja az európai szintű üzleti szolgáltatásokat, fejlett infrastruktúrát, telekommunikációs lehetőségeket, és a jól képzett, erős gyártási tapasztalattal, nyelvtudással rendelkező munkaerőt.

Székesfehérvár csökkenő lakosságával ellentétben a többi település népességének növekedése. A népesség szám területi kiegyenlítődésével, szükségessé válik a kistérség közigazgatási szempontból való egypólusúságának megszüntetése.

2. számú táblázat: Székesfehérvári kistérség települései (fő)

	Település	Fő
1.	Csór	1 734
2.	Füle	876
3.	Iszkaszentgyörgy	1 904
4.	Jenő	1 313
5.	Kőszárhegy	1 526
6.	Lovasberény	2 760
7.	Moha	450
8.	Nádasdladány	1 885
9.	Pátka	667
10.	Polgárdi	6 430
11.	Sárkeresztes	1 540
12.	Sárkeszi	600
13.	Sárszentmihály	2 938
14.	Szabadbattyán	4 540
15.	Székesfehérvár	101 465
16.	Úrhida	1 817
17.	Vereb	811
18.	Zámoly	2 244

Forrás: KSH

Az egészségügyi ellátás általánosságban megfelelőnek mondható. Az orvosi ügyeletet a két város – Székesfehérvár, és Polgárdi biztosítja a környező települések számára. Itt ismét megmutatkozik, hogy Polgárdi már napjainkban is betölt bizonyos kistérségi központi szerepeket.

3. POLGÁRDI ÉS TÉRSÉGE KAPCSOLATA

A Székesfehérvári kistérség a maga 18 településével, az ehhez tartozó több mint 135 ezer lakosával a nagyobb kistérségek közé számít. Ez azt is jelenti, hogy Székesfehérvárnak a saját lakosságán kívül ki kell szolgálnia egy jóval nagyobb létszámot is, ami többlet terheket ró a városra, annak intézményrendszerére. Ezenkívül, a kistérség lakosai számára a kistérségi központ gyakori vagy éppen gyors elérhetősége is okozhat nehézségeket. Éppen ezért, a hatékonyabb ügyintézés érdekében olyan folyamatok indultak meg a térségben, hogy a kistérség kétpólusúvá vált, s Polgárdi városa számos igazgatási, rendészeti, szociális funkció tekintetében önálló központként kezdett el működni. Ezek a természetes folyamatok vezettek el odáig, hogy felmerült egy a Székesfehérvári kistérségből kiválással történő új kistérség létrehozása.

Polgárdi Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2006. november 7-én kinyilvánította azon szándékát, hogy kistérség létrehozását kezdeményezi és felveszi a kapcsolatot a szomszédos településekkel ezen cél megvalósítása érdekében. A 2007. januárjában született az a döntés, amellyel Polgárdi, Füle, Kisláng, Kőszárhegy, Mátyásdomb és Mezőszentgyörgy települések, Polgárdi központtal új, a felek szándéka szerint többcélú kistérség létrehozását kezdeményezték. Ezen új kistérség létrehozását a következők indokok támasztják alá:

- Az új kistérség megalakítását kezdeményező települések közül Polgárdi, Füle, és Kőszárhegy a Székesfehérvári központtal működő kistérségi társulás tagja. A társulás jelenleg kezelhetetlenül nagy, illetékességi területe 18 településre terjed ki, amely 2 várost és 16 községet foglal magába. A társulás lakosságának száma meghaladja a 135 ezer főt, amelyből több mint 100 ezret Székesfehérvár egymaga tesz ki.
- A Székesfehérvári kistérség nagyságánál fogva nem tud a térség minden pontján azonos érdekeket megteremteni és nem lehetséges a települések közötti valós együttműködés sem. Ezért jött létre – már ezen rövid idő alatt is – Polgárdi központtal pl. a Központi Orvosi Ügyelet, vagy a köztisztviselői tüzoltóság.
- A környező települések egy kisebb, átláthatóbb szervezeti formában látnak nagyobb lehetőséget érdekérvényesítő képességük növelésére.
- Az érintett településekkel történt előzetes egyeztetések során a társulási szándék kedvező fogadtatásra talált, növelte a bizalmat Polgárdival szemben.

- Polgárdi és térsége önálló közigazgatási egység építésügyi hatósági, gyámügyi, családvédelmi és ifjúságvédelmi központtal és itt működik a térség okmányirodája is. Ezen feladatok ellátása már évek óta zökkenőmentesen, kialakított struktúrával biztosított.
- Polgárdi a rendőrség és a védelmi rendszer központja, 2006. január 1. óta működik a központi orvosi ügyelet, 2006. december 1-jével köztestületként működik a tűzoltóság, amelyek szintén központi szerepet töltenek be a környező települések vonatkozásában.
- Polgárdi a gesztora a 168 önkormányzat által létrehozott Közép-Duna Vidéki Hulladékgazdálkodási Társulásnak.
- A csatlakozási szándékukat kifejező önkormányzatok között kiépített közúthálózat biztosítja a térségközpontként megjelölt Polgárdi jó megközelíthetőségét, amely az eddig a Mezőföldi Többcélú Kistérségi Társuláshoz tartozó Kisláng, Mátyásdomb és Mezőszentgyörgy szempontjából is kedvezőbb és gyorsabb megközelíthetőséget biztosít.
- Ez a három település közigazgatási – építésügyi hatósági, gyámhatósági és okmányirodai – ügyeit eddig is Polgárdiban intézte.
- A kistérségek szervezésekor Polgárdi központtal működő kistérség is sorolásra került, de akkor a korlátozott szám miatt ez a kistérség nem kapta meg a megalakulás lehetőségét. A véleményező szervek Polgárdi kistérség szerveződését támogatták.

3. számú táblázat: Az új kistérség megalakításában részvevő települések adatai

Megnevezés	Jogállás	Megye	Lakások száma (db)	Terület (ha)	Népesség (fő)
Polgárdi	város	Fejér	1 894	7 216	6 480
Füle	község	Fejér	375	3 032	861
Kisláng	község	Fejér	1 013	5 306	2 638
Kőszárhegy	község	Fejér	456	590	1 240
Mátyásdomb	község	Fejér	270	3 539	805
Mezőszentgyörgy	község	Fejér	458	2 712	1 337
Összesen:			4 466	22 395	13 361

A feladatellátás, illetékesség tekintetében a következő egységek állíthatók fel jelen pillanatban:

- **Hatóságilag** a következő települések alkotnak egységet Polgárdi központtal:

- *Építésügyi hatóság*: Polgárdi, Füle, Kisláng, Kőszárhegy, Mátyásdomb, Mezőszentgyörgy.
 - *Gyámügy*: Polgárdi, Füle, Kisláng, Kőszárhegy, Mátyásdomb, Mezőszentgyörgy.
 - *Okmányiroda*: Polgárdi, Füle, Kisláng, Kőszárhegy, Mátyásdomb, Mezőszentgyörgy.
 - *Családsegítő Központ*: Polgárdi, Füle, Jenő, Kőszárhegy, Mátyásdomb.
 - *Gyermekjóléti Szolgálat*: Polgárdi, Füle, Jenő, Kőszárhegy, Mátyásdomb.
- A **Központi Orvosi Ügyelet** a következő településeket látja el: Polgárdi, Füle, Kisláng, Mátyásdomb, Mezőszentgyörgy.
- A **köztisztviselői tűzoltóság** illetékességi területe az alábbi településekre terjed ki: Polgárdi, Füle, Jenő, Nádasdladány, Kőszárhegy, Kisláng, Lepsény, Mezőszentgyörgy, Balatonfőkajár.
- A **Helyi Védelmi Bizottság** Polgárdi központtal az alábbi településeket fogja össze: Polgárdi, Csósz, Füle, Jenő, Kőszárhegy, Nádasdladány, Soponya, Szabadbattyán, Tác, Úrhida.
- **Rendőőrök**: Polgárdi, Füle, Jenő, Kisláng, Kőszárhegy, Lepsény, Mezőszentgyörgy, Nádasdladány, Sárkeszi.
- Az **oktatási intézmények** körzetei a következők:
- *Alapfokú oktatás*: Polgárdi, Kőszárhegy, Füle (részben), Kisláng (részben), Szabadbattyán (részben), Aba (részben), Enying (részben), Lepsény (részben).
 - *Sajátos nevelési igényű gyermekek oktatása*: Polgárdi, Kőszárhegy, Szabadbattyán, Kisláng, Aba, Úrhida.
 - *Dolgozók gimnáziuma*: Polgárdi, Székesfehérvár, Kisláng, Lepsény, Balatonfőkajár.
- **Polgárdi hulladékdepót használó települések**:
- *VERTIKÁL Zrt. tag önkormányzatai*: Polgárdi Csósz Füle Jenő Kisláng Kőszárhegy Lepsény Mezőszentgyörgy Sárkeszi Sárszentmihály Szabadbattyán Tác Úrhida
 - *Egyéb települések*: Balatonfűzfő, Berhida, Királyszentistván, Litér, Mátyásdomb, Nádasdladány, Papkeszi, Soponya, Vilonya

Ezeket túl a környező települések csak Polgárdiban tudják intézni a pénzügyi ügyeket, hiszen itt található a közelben pénzintézetek (OTP, Takarékszövetkezet, Posta).

Összefoglalva a fent említetteket kijelenthető, hogy mivel a nagy távolságok, és a kiszolgálandó lakosság rendkívül magas száma súlyos fennakadásokat, anomáliákat okoz a kistérség életében, a közeljövőben elkerülhetlenné válik, hogy az illetékesek megfelelő megoldást találjanak a problémák feloldására. Mivel a kistérségben már automatikusan elindultak az egyensúly megteremtésére irányuló folyamatok, és körvonalazódnak látszik egy új, könnyen kezelhető méretű, saját központtal rendelkező kistérség, adekvát lépésnek értékelhető, ezen törekvés támogatása, továbbfejlesztése. Egy Polgárdi központtal létrejövő kistérség, önálló szolgáltatás rendszerével, nagyobb eséllyel tudná képviselni a területen élő lakosok érdekeit.

4. SZŰKEBB KÖRNYEZET: A VÁROS BEMUTATÁSA

4.1. Polgárdi történelme

Polgárdi területéről számos őskori és ókori lelet került elő, de állandó település nyomait nem találták meg. Mindez arra enged következtetni, hogy a környék fontosabb vándorlási útvonal mentén terült el. A római időkben azonban a kereskedelem elkerülte a települést, attól északabbi útvonalat választott magának. A középkorban három település volt a mai Polgárdi helyén: Cinca, Polgárdi és Bökény-somlyó, nyugatra klarissza kolostor helyezkedett el. Polgárdi első említése 1277-ből való. A település 1397-ben Batthyány György birtokába került, és egészen 1945-ig a Batthyányak kezén maradt.

A török fennhatóság Fehérvár 1543-as eleste után szilárdult meg a környéken, ám határterületről lévén szó sokszor kettős adóztatás áldozata lett (mind a magyar földesurak, mind a törökök fizették a helybélieket), így népességszáma drasztikusan visszaesett. A török kiűzése után Polgárdi környékén hamar megszerveződtek a majorságok. Polgárdi községként sok uradalmi szolgát vonzott letelepedésre, majd a 19. században polgári fejlődés indult Polgárdiban. A helyi lakosság tevékenyen részt vett az 1848-49-es szabadságharcban is.

A település korán, már 1861-ben kapcsolódott a vasúti hálózatba, a Déli Vasúttársaság Buda – Nagykanizsa vonalára, amely sokáig a második legjelentősebb vasútvonal volt Magyarországon. Később a konkurens MÁV is létesített vonalat a településen, amikor megépült a Szabolcspuszta és Tapolca között a Balatonmelléki Helyi Érdekű Vasút. Így a település Érd mellett Magyarország egyedüli olyan települése lehetett, ahol két párhuzamos vasútvonal is futott. Természetesen a jó infrastruktúra nagyban gazdagította a települést, ahol megjelent az élelmiszer- és az építőipar. 1972-ben az M7-es autópálya megépültével a település még előnyösebb helyzetbe került, végül Polgárdi 1997. július 1-jétől városi rangot kapott.

4.2. Településszerkezet bemutatása

Polgárdi fő városszerkezeti tengelye a Cinca-patak, melynek két oldala beépítés tekintetében látványos különbséget mutat. Keleti oldalán terül el a város nagyobbik része, mely lakóterületi minőségében is, intézményi ellátottságában is sokkal fejlettebb, mint a nyugati parton megmaradt falusias beépítésű patak menti sáv, ahol csak a templomok és az iskola épületeinek környékén jelentkezik a túlsó parthoz hasonló intenzitás. A város testét átlósan átszeli a 7-es számú főút nyomvonala, megbontva a közel szabályos utcahálózatot. A város nagy részét a lakóterület teszi ki, melyben elsősorban a Kossuth utca, Deák Ferenc utca és a Batthyány utca térségében esetlegesen tűnnek fel az intézményi, kereskedelmi, szolgáltatási, vendéglátási funkciók. A Cinca-patak és Deák Ferenc utca találkozásánál mutatkoznak a városközpont kialakulására utaló jelek. Ipari, illetve mezőgazdasági üzemi létesítmények a város szélén, illetve a két major (északon a Gyulamajor, keleten a Bálintmajor) területén és környékén települtek.

Polgárdi vasúti kapcsolatai a település peremén található. Északon, a belterület legészakibb pontján érinti a Budapest – Székesfehérvár – Tapolca vasútvonal. Polgárdi vasútállomás a város központjától elég messze esik, ez a belterület legmagasabb pontja, a város területe dél felé enyhén lejt. Délen Kiscsérpusztát és Tekerpusztát érintve halad a Budapest – Székesfehérvár – Nagykanizsa vasútvonal, mely a belterületet elkerüli. Kedvezőbb az autóbusz közlekedése, mely a főbb irányokban kiépített.

Jelentősebb zöldterületet a Cinca-patak két partját végigkísérő széles zöld sáv képez. A város zöldfelületi rendszerét a temetők, a Polgármesteri Hivatal mögötti sportterület, kisebb parkok és a lakótömbök belső kertjei alkotják.

A város nem túl sűrűn, kellemesen beépített, még lakótelepei sem zsúfoltak, talán a Deák Ferenc utca mentén és az általános iskola környékén intenzívebb a beépítés – mely zömében földszintes. Jól elkülöníthetők az eredeti, hangulatos, kanyargós utcák és az újabb keletű, derékszögű hálózatot alkotó utcák. A lakótelkek nem csak a nyugati szélén lévő falusias beépítésű területeken nagyméretűek, a kertvárosias területek telekméretei is akár tovább oszthatók, lehetőséget teremtve ezáltal a lakáshiány egy részének a jelenlegi belterületen belül való megoldására.

Polgárdi közigazgatásához tartozó külterületek Kiscséripuszta, Nagycséripuszta, Tekerespuszta, Lászlómajor, Alsósomlyó, és a Polgárdi Ipartelepek, valamint Polgárdi szőlőhegy.

4.3. A település társadalmi környezete

4.3.1. Népesség számának alakulása, népesedési folyamatok

A népesség száma a 2004-2007. évek viszonylatában az alábbiak szerint alakult:

2004. január 1-jei állapot:	6.474 fő
2005. január 1-jei állapot:	6.430 fő
2006. január 1-jei állapot:	6.696 fő
2007. január 1-jei állapot:	6.658 fő

Ennek megfelelően az élve születések száma 2007. I. félévében 41 fő, melyből 23 fő fiú, 18 fő lány, ez az adat az előző évhez viszonyítva 164 %-os növekedést mutat. A halálozások száma 2007. I. félévre vonatkozóan 49 fő volt. A 2003. évi 1000 lakosra jutó élve születések száma Polgárdi településen (8,1) rosszabb a megyei (9,2) átlagnál. A halandóság 1000 lakosra vetített mutatója szintén kedvezőtlenebb (16,3) a megyei (12) átlagnál.

A lakosság életkor szerinti összetétele, bizonyos szempontból a megyeinél kedvezőbb, ugyanakkor néhány ponton annál kedvezőtlenebb képet mutat. A 14 éven aluli népesség (18,4 %) a megyei átlagnál magasabb arányban van jelen (megyei 16,7 %), az aktív korú 15-60 éves korcsoport a megyei átlaggal majdnem teljesen azonos (Polgárdi, 64,7 %, a megyei 64,1 %) arányú. Az idős, 60 év feletti korosztály aránya a városban 16,9 %, a megyei átlag 19,2 %.

Az eltartottsági mutatók alapján azt állapíthatjuk meg, hogy az eltartásra szoruló népesség aránya a megyei és az országos adatokhoz képes magasabb, ez azzal magyarázható, hogy a nagyobb városokból a gyermekes és munkanélküli családok a könnyebb megélhetés reményében költöztek településünkre, városi lakásukat elcserélték vidéki kisebb házra.

4.3.2. Várható népességszám

A demográfiai prognózisok eredményei lehetőségeket és korlátokat vázolnak fel a távlatokra és meghatározzák a fejlesztési és tervezési feladatokat. Az utóbbi évek népesedési folyamatai országos szinten csökkenést mutatnak, vagyis az élveszületések száma nem pótolja a halálozások miatti népességcsökkenést. Az országos előreszámítás, amely a természetes népmozgalmi folyamatok esetében termékenységi és halandósági hipotéziseken alapszik, 1995-2015 között az élveszületések és halálozások különbözeteként 4-6 %-os népességcsökkenést becsül. Az ország egyes települései – így Polgárdi estében is – az országos tendenciát befolyásolja a helyi népesség korösszetétele, társadalmi struktúrája, életmódbeli szokásai.

A város életkor szerinti megoszlása az országos átlagnál kedvezőbb. A korstruktúra 1990 óta bekövetkezett változása azt mutatja, hogy csökkent a gyermekkorú, és növekedett a 60 éven felüli lakosok aránya. 1990 és 2001 között évente átlagosan 72 gyermek született és 111 ember halt meg. 1.000 lakosra átlagosan 12 élveszületés jutott, ami 2 ezrelékkal magasabb az országos mutató 10 éves átlagánál. Polgárdiban az elmúlt tíz évben a halálozási arányok 4 ezrelékkal magasabbak voltak az országosan tapasztalt 1.000 lakosra jutó 14 fős átlagos értéknél. Az elmúlt évek migrációs folyamatai pozitív egyenleget mutattak. A beköltözések nemcsak pótolták a természetes népmozgalom veszteségeit, hanem évente átlagosan 50 fővel növelték a város lakosainak számát.

A jelenleg ismert tények alapján Polgárdiban az elkövetkező évek népesség előreszámításainál az alábbiakat vették figyelembe:

- A természetes népmozgalmi folyamatokból várható népességcsökkenés alacsonyabb szinten prognosztizálható, mint az országos előreszámításból következne. A népesség korösszetételéből fakadóan az élveszületések száma és aránya nem fog jelentősen csökkeni.
- A 70-es évek demográfiai csúcsán született korosztályok szülőképes korba lépnek, ez várhatóan a születések számának kismértékű növekedését is eredményezheti.
- Az életkörülmények javulása az átlagéletkor emelkedését okozza, ami a halálozásokra mérséklő hatással jár.
- A megyei infrastrukturális fejlesztési elgondolások a térség fejlődésével járnak, ami a bevándorlások intenzitását erősítheti.

- Polgárdi turisztikai terve a kereskedelem, a szolgáltatások és az idegenforgalom bővítését tűzi ki célul. Ez, a lakásprogramokkal együtt, a bevándorlás további emelkedésével járhat.
- A város kedvező földrajzi fekvése (Székesfehérvár, Balaton közelsége) a bevándorlás jelenlegi szintű, esetleg kismértékű növekedését okozhatja.

4. számú táblázat: A népesség számának alakulása, 1990-2020

Időszak	Élveszületés	Halálozás	Természetes szaporodás	Vándorlás	Népesség száma az időszak végén
1990-2000	724	1 091	-366	+901	6 371
2001-2010	750	1 100	-350	+1 000	7 000
2011-2020	700	1 000	-300	+1 000	7 700

Mindezek alapján arra lehet következtetni, hogy 2020-ra Polgárdi lakosságának száma várhatóan 1.400 fővel növekszik.

4.3.3. Lakáviszonyok

Polgárdiban a lakások száma 2007-ben 2090 db. A lakásállomány az utóbbi évek új építésinek köszönhetően folyamatosan nő:

5. számú táblázat: Új lakások száma

Év	Új építésű lakások száma
2006	36
2005	25
2004	11
2003	11
2002	11

1960 óta a város lakásállománya 50 %-kal bővült. A vizsgált évtizedekben a lakások száma nemcsak számszerűen fejlődött, hanem a lakásállomány strukturálisan is átalakult, és a lakásmutatók is jelentősen javultak.

1960-ban a lakásállomány még nagyon kedvezőtlen körülményeket tükrözött, igazi javulás 1980 óta következett be. A 40 év alatt épített lakások nagyobbak, komfortosabbak voltak, mint korábban. A lakásállomány 1990 óta 260 lakással növekedett.

Polgárdi lakásállománya 1990 óta jelentősen átalakult. Az 1 és 2 szobás lakások számának és arányának csökkenése a nagyobb lakások számának és arányának növekedésével járt. A lakások között a nagyobb hányadot ma már a 3 illetve a 4 és több szobás lakások jelentik. Különösen feltűnő a 4 és több szobás lakások számottevő bővülése, az új építésű lakások 20 %-a négy és több szobás lakásként családi házban realizálódott. Ebben az évtizedben épített lakások átlagosan 100 m² alapterületek voltak. A város lakásállományának szobaszám szerinti összetételét a megye lakásállományához viszonyítva azt tapasztaljuk, hogy az egy szobás lakások aránya lényegesen alacsonyabb, a négy és több szobás lakásoké pedig magasabb.

A lakások közművekkel való ellátása 1990 óta jelentősen nőtt. Kiepült a víz- és közcatorna hálózat, a vezetékes gáz és telefonvonal. A lakások közművesítettsége évről-évre emelkedik. A megyei átlaghoz viszonyítva valamennyi mutató magasabb.

Az Önkormányzat stratégiai céljai között szerepel, hogy a lakóingatlan kínálatot a keresletnek megfelelő befolyásolja, figyelembe véve a város adottságait (volt szovjet laktanya területének, épületeinek hasznosítása; belterületi lakótelkek értékesíthetősége, stb.). A városnak a lakóingatlanok vonatkozásában is a minőségi igények kielégítésére, a városban keletkező jövedelmek megtartására, a jövedelmek vonzására kell törekednie. Szükség van a lakásstruktúra további javítására, ehhez kapcsolódóan a terület-előkészítésekre.

4.3.4. A munkaerőpiac helyzete

A népesség mintegy fele aktív kereső. A munkanélküliek aránya a teljes népességen belül 3,3 %-ot tesz ki, ami 6,7 %-os munkanélküliségi rátának felel meg. A lakónépességen belül jelentős hányadot képviselnek az eltartottak, ezeknek nagy része iskolába nem járó gyermek, illetve tanuló. Az inaktív keresők aránya megközelíti a népesség 1/4-ét. A keresők közel 20 %-át a mezőgazdaság, felét az ipar és építőipar, a többit a szolgáltatási jellegű ágak foglalkoztatják. A foglalkoztatottak közel 1/3-a szellemi foglalkozású. A városban kb. 1.400 ember dolgozik vállalkozóként, vagy alkalmazottként, ez a városi népesség foglalkoztatottainak közel fele. A többiek Székesfehérvárra vagy a Balaton-partra ingáznak.

Fontos megemlíteni azt, hogy mára, említésre méltó számban vannak olyanok, akik más

településekről Polgárdiba járnak dolgozni. A Polgárdiban működő nagyobb vállalkozásokat és intézményeket figyelembe véve a dolgozói létszám összesen 377 fő, melyből más településről jár dolgozni Polgárdiba 98 fő.

Polgárdi Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 2007-2010. évekre feladatokat és célokat határozott meg, melyek célja a munkahelyteremtés feltételeinek javítása:

- *Általános foglalkoztatást segítő célok és feladatok:* A foglalkoztatottság vonatkozásában a település helyzete jónak mondható, de a munkanélküliség jelenlegi szintjének csökkentése érdekében az Önkormányzat:
 - a fejlesztési elképzeléseknél meghatározottak szerint segíti a helyi ipart, a helyi vállalkozásokat,
 - segíti a helyi gazdaság megerősödését, hogy a vállalkozók számára munkahelybővítési lehetőséget teremtsen, ehhez igyekszik kedvező infrastrukturális hátteret kiépíteni és a vállalkozásokat érintő adórendeleteihez foglalkoztatást, a fejlesztést elismerő kedvezményeket dolgoz ki,
 - a közszolgáltatások megtartása, illetve bővítése révén munkahelyet teremt, és tart fenn a köztisztviselők, közalkalmazottak foglalkoztatásával,
 - tovább bővíti a közigazgatási tevékenység szélesítését,
 - segíti a banki szféra letelepedését, szélesítését,
 - aktívan részt vesz a munkaadók és munkavállalók igényeinek közvetítésében, ehhez a honlapján hirdetési lehetőséget biztosít,
 - rendszeresen együttműködik a munkaügyi hivatalokkal
 - A Vállalkozás Fejlesztési Alapítvány új irodát nyitott Polgárdiban, mely fogadja az érdeklődő vállalkozókat.
- *Közmunkások foglalkoztatása:* A közmunka program előnyt biztosít az állás nélküli személyeknek azáltal, hogy a közmunka ideje munkavégzésnek minősül, másrészt előnyt jelent a foglalkoztatónak, mivel kedvező anyagi feltételekkel (részben a munkaügyi központ pályázati finanszírozásával) tud elláttatni közcélú feladatokat. A közmunkások foglalkoztatásával kapcsolatban az Önkormányzat
 - megvizsgálja a közmunkások foglalkoztatásának lehetőségeit,
 - kihasználja a közmunkával való foglalkoztatás finanszírozási előnyeit.

4.4. Gazdasági környezet

A korábbi iparvállalati rendszer felbomlott, a foglalkoztatás strukturálisan megváltozott. A foglalkoztatottak 50 %-a a közeli Székesfehérváron vállal munkát. A Balaton közelsége a mindennapi megélhetésben nem érezteti a hatását. Az önkormányzat vállalkozásbarát fejlesztési politikát valósít meg. Ennek is köszönhető, hogy a 6,5 ezer lakosú település az ezer lakosra jutó vállalkozások száma tekintetében országosan az elsők között van. Fejlődik a szolgáltató szféra, ez a környező településekre is hatással van. A településen működő nagyszámú vállalkozás - tekintettel arra, hogy elsősorban kis- és középvállalkozásokról van szó – ugyanakkor gazdasági potenciálját tekintve nem jelentős, az adó-erőképesség szempontjából nem számottevő, így a helyi adóbevétel volumenében a vállalkozások nagy száma sajnálatos módon nem érezteti hatását.

A település a volt szovjet laktanya területén ipari terület kialakítására törekszik. A tulajdonjog megszerzését követően a terület kialakításához szükséges szabályozási tervmódosítás folyamatban van. A pályázati források kiaknázásával elsősorban jól prosperáló kis- és középvállalkozások betelepítése a cél.

A későbbi iparterületi fejlesztések számára kijelölt terület az M7-es, a 70-es utak és a Kölestelki erdő által határolt – ma mezőgazdasági – terület, mely területen ipari, üzemi létesítmények kerülnek elhelyezésre. Az ipari parki beruházás megvalósítása szükséges ahhoz, hogy a település egy következő szintű vállalkozói réteget (középvállalkozásokat, termelő üzemeket) is megszerezzen. További iparterület kialakítására a településnek a Kislángi út mellett van lehetősége.

Az általános mezőgazdasági termeszto területek többsége szántó, kisebb része rét, legelő. A szántóterületeken a monokultúra jellemző, főként gabonatermesztés folyik.

4.5. A település infrastrukturális környezete

Polgárdi városának infrastruktúrája teljes körű, a településnek kifejezetten jó a megközelíthetősége. Az infrastruktúra kiépítését azonban a tervezett fejlesztésekkel összhangban tovább kell fejleszteni.

4.5.1. Közlekedési infrastruktúra

Polgárdinak földrajzi helyzetéből adódóan mindig is jó **közúti kapcsolatai** voltak, a település jelentős útvonalak súlypontjában fekszik. Egy észak-déli kanyarral északkelet-délnyugat irányban halad át a településen a 7-es számú elsőrendű főút, amely Budapesttel, Székesfehérvárral és a Balatonnal köti össze a települést. A várostól délre – mintegy 300 méter távolságra – fut az M7-es autópálya, a városnak közvetlen autópálya csomópontja van a 7-es úttal, a várostól dél-nyugati irányban, a 79. km szelvényben. A várost kisebb mellékutak kötik össze a szomszéd településekkel: 7206-os út Jenő, Nádasdladány, a 7205-ös út Füle, Balatonakarattya, a 6301-es út Kiscsérpuszta, 64-es sz. főút irányába ad közúti kapcsolatot. Továbbá az országos közúthálózat részét képezi a 72302 jelű út és a 72303 jelű vasútállomási bekötő út is.

A jelenlegi **úthálózat**hoz kapcsolódóan, a terület-felhasználással összhangban a meglévő utak továbbépítése, új területek feltárását szolgáló lakóutak kiszabályozása 16,0 m-es szabályozási szélességgel javasolt. Azokban az utcákban, ahol a gyalogos forgalom jelentős, vagy a területfelhasználás és a beépítés jellege indokolja, a közterület forgalomcsillapított útként kerül kiépítésre (lakó-pihenő övezetek).

Az úthálózati hierarchia kialakításánál az elsődleges szempont egy olyan átlátható és területarányosan kialakított úthálózat létrejötte, amely úgy a meglévő, mint a tervezett városi szerkezethez igazodva megőrzi a település értékeit és biztosítja a várható fejlődés és forgalomnövekedés zavartalanságát. A helyi közutak fejlesztésénél és kialakításánál a település igényeinek figyelembevétele szükséges. Sok helyen szükség van az utak aszfaltozására, amely után illetve mellett el kell kezdeni a járdák építését és felújítását is, ami szinte mindenhol szükséges.

Polgárdi várost fekvéséből és közúthálózati kapcsolatai miatt **autóbusz közlekedése** jelentős, számos helyközi járat keresztezi, amely a városon belüli tömegközlekedést is segíti. Önálló helyi buszjárat üzemeltetése az utasforgalom és az utazási szokások figyelembevételével nem indokolt. A várost az alábbi menetrend szerinti helyközi járatok érintik:

- Budapest – Erd – Székesfehérvár – Lepsény – Siófok,
- Budapest – Székesfehérvár – Enying – Tamási – Siófok – Igal – Kaposvár,

- Pécs – Siófok – Székesfehérvár – Mór – Győr,
- Zalaegerszeg – Keszthely – Székesfehérvár – Tata,
- Tatabánya – Siófok – Hévíz – Zalaegerszeg,
- Tatabánya – Székesfehérvár – Dombóvár – Pécs,
- Tatabánya – Székesfehérvár – Balatonfüred – Hévíz,
- Polgárdi – Szabadbattyán – Székesfehérvár,
- Székesfehérvár – Polgárdi – Kisláng,
- Székesfehérvár – Lepsény – Enying,
- Székesfehérvár – Lepsény – Enying – Simontornya,
- Székesfehérvár – Enying – Dég – Szabadhídvég,
- Székesfehérvár – Polgárdi – Füle.

Polgárdi közlekedésében jelentős szerepet játszik a **vasúti közlekedés**. Polgárdi két vasútvonalon három állomással és egy megállóhellyel rendelkezik. A településtől valamivel délre fut a Budapest – Siófok – Nagykanizsa fő vasútvonal, amelyen Kiscséripuszta állomás és Polgárdi-Tekerespuszta megállóhely működik. A két helyen Budapestről, Székesfehérvárról, Siófokról, Keszthelyről és Nagykanizsáról érkező személy- és gyorsvonatok állnak meg. A Budapest – Székesfehérvár – Balatonfüred – Tapolca vasútvonal a településhez közelebb, északra fut két állomással (Polgárdi, Polgárdi Ipartelepek). Budapest, Székesfehérvár, Balatonfüred és Tapolca érhető el ezen a vonalon személy- és gyorsvonatokkal.

A településen közterületi **parkolóhelyek** az intézmények, a szolgáltató és kereskedelmi létesítmények környezetében találhatóak. A belváros forgalmasabb részein megfigyelhető az út szélén és út mellett parkolás. A beépítés jellegéből adódóan a lakóterületeken, telken belül történik a járművek elhelyezése.

Kiépített **kerékpárút**, illetve kerékpársáv található a végig a főútvonal mentén, ez azért fontos, mert a közlekedés legáltalánosabb formája a kerékpározás. Kerékpárút létesítése a 7-es út külterületi szakasza mentén tervezett, kapcsolódva az országos és kiemelt regionális kerékpárút-hálózati fejlesztésekhez, amely része a Budapest – Velencei tó – Székesfehérvár – Balaton déli part országos kerékpár úthálózatnak. A **gyalogosforgalom** szempontjából kedvezőtlen, hogy a járda több szakaszon nem megfelelően kiépített vagy egyáltalán nincs

kiépítve. A Településszerkezeti Tervben olyan gyalogos-kerékpáros irány javasolt, amely a Cinca-patak menti szabadidő, pihenő területet a Deák Ferenc utca hangulatos kisvárosi vásárlóutcáján át a Polgármesteri Hivatal területével és a sportterülettel kapcsolja össze, valamint folytatódik a Balatoni út menti tervezett intézmény terület felé.

3.5.2. Vízellátás, szennyvízkezelés és tisztítás, felszíni vízvezetés

Polgárdi város **vízellátása** jelenleg a Kőszárhegyi Regionális Vízműről történik. A Regionális Vízműhöz Polgárdin kívül még Kőszárhegy, Szabadbattyán, Sárszentmihály, Sárkeszi, Nádasdladány, Jenő és Úrhida községek tartoznak. Szükséges a vízrendezés és csapadékvíz elvezetésének felülvizsgálata a település területén, valamint a hiányzó tervek elkészítése. Az egészséges ivóvízellátás szolgáltatást Polgárdi Város Önkormányzata biztosítja, amely jelenleg a FEJÉRVÍZ Zrt. szolgáltatón keresztül történik.

A meglévő csatornahálózat üzemeltetője a szintén a FEJÉRVÍZ Zrt. A városban az elmúlt években épült ki a **szennyvízcsatorna-hálózat** vákuumos szívott rendszerrel. Az épületek 5-10-es nagyságrendben gravitációsan vannak összekötve, ahonnan egy szívóaknába kerül a szennyvíz, majd egy központi szivattyúgépház közbeiktatásával egy nyomócsőrendszerbe, amely minden városi út alatt kiépült. Mivel a szívógépház csak meghatározott távolsáig tudja kifejteni a szívóhatását a jelenlegi rendszer tovább már nem hosszabbítható meg. A szívóaknák már kiépültek, a városban kb. 380 db, ezekre újabb ingatlant rákötni már nem lehet. A távlati szennyvízvezetés lehetősége biztosítható, attól függően, hogy a városnak melyik részén kezdődik meg a további beépítés (a kiscséripusztai településrész szennyvízhálózattal történő ellátása mindenképpen megoldandó). A vízbázis bővítése után a tervezett területek vízellátása a meglévő hálózathoz való kapcsolódással, körvezetékrendszerek kialakításával megoldható.

Szennyvíztisztító a Cinca-patak keleti oldalán a 0238 hrsz-ú telken épült ki NAIRAM rendszerű technológiával a várostól kb. 800 fm-re. A telepen belül külön történik a szippantott szennyvizek előkezelése. A tisztított szennyvíz nyomócsövön keresztül jut a Cinca-patakba. A telep túlterheltsége, szükségessé tette a technológia második ütemének kiépítését is. A második ütem elkészült, két éve működik. A szennyvíztisztító bővítésére a fejlesztési területek várható szennyvizei miatt volt szükség, a terület dél-felé bővült a technológia figyelembevételével.

A **felszíni vízrendezés** tekintetében Polgárdi város teljes belterülete a Cinca-patak vízgyűjtőjéhez tartozik. A Cinca-patak befogadója a Sió-csatorna. Polgárdi területét a patak a 33+291-től a 35+167-es km szelvények közötti szakasz érinti, így annak kezelője a Cinca Térségi Vízi Társulat (a 26+080-tól a 40+296 szelvények között). A patak a belterületen ÉNy-DK irányban halad keresztül. A város középső szakaszán kb. 600 fm hosszban a patak medre rendezett, burkolt, alsó és felső szakasza földmedrű. A város feletti szakasz kevésbé rendezett, a város alatti szakaszán az M7-es autópályáig a meder fel van töltésezve, ezzel a patak melletti területekről történő felszíni vízbevezetés a külterületektől elzárt. A belterület egységesen D-i irányba lejt a város területén a szintkülönbség kb. 38 méter. A belterületi részeken a felszíni vizek vízvezetése út menti árkokkal van megoldva, részben gravitációsan, részben szikkasztva. Jelenleg az árokrendszer 15 helyen köt rá a Cinca-patakra. A vízvezető árok felújítása – már csak a vis maior problémák miatt is – különösen fontos.

4.5.3. Gázellátás

A településen a gázközművek kiépítettsége teljesnek mondható, a jelenlegi igényeket a meglévő kapacitások megfelelően ellátják. A gázellátást biztosító cég az E-ON Hungária Zrt.

4.5.4. Villamosenergia

A villamosenergia szolgáltató cég az E-ON Észak-dunántúli Áramszolgáltató Zrt. A térség középfeszültségű elosztását 20 kV-os, elsősorban szabadvezeték-hálózat végzi. A hálózat táppontja a Szabadbattyán 120/35/20 kV-os alállomás. Az alállomás a tápenergiát az országos 120 kV-os távvezeték-hálózatról kapja, és szétosztja 35, illetve 20 kV-os feszültség szinten. Az alállomásból kiinduló 20 kV-os hálózat két gerincirányáról (a Fülei és a Lepsényi vonal) vételezi a település a villamosenergiát.

4.5.5. Hulladékgazdálkodás

A hulladékkezelést a várostól kb. 1,5 km-re lévő kezelő és lerakótelepen végzik. E telep kistérségi jelentőségű, 14 településről hordanak ide hulladékot. A meglehetősen korszerű telep 1996. óta működik, a telep monitoring rendszerrel felszerelt, s a közeljövőben bővítése tervezett. A Vertikál Zrt. üzemeltetésében levő géppark a kistérség hulladékait gyűjti össze és

kezeli. A Vertikál Építőipari és Kommunális Szolgáltató Zártkörű Részvénytársaságot 1991-ben alapította 15 települési önkormányzat. A társaság tulajdonosi köre egyes önkormányzatok kilépésével módosult. A Zrt-ben Polgárdi Város Önkormányzatának tulajdoni hányada 54,63 %. A Társaság fő tevékenysége a hulladékgyűjtés és szállítás, kisebb részét teszi ki a tevékenységnek az építőipari feladatok ellátása. A szelektív hulladékkezelés további fejlesztése szelektív hulladékgyűjtő szigetek és hulladékgyűjtő udvar kialakításával tervezett.

4.5.6. Kommunikációs infrastruktúra

A kommunikációs infrastruktúrával történő ellátottság teljesnek mondható. A település távközlési és adatátviteli hálózata a T-Com Nyrt. Székesfehérvári Távközlési Kirendeltség ellátási területe. A Postahivatal épületében lévő Távbeszélő Központ biztosítja a távközlési ellátást. Polgárdi belterületén a beépítésnek megfelelően föld alatti és föld feletti hálózatok létesültek. A településen három a vezeték nélküli távközlési szolgáltatáshoz tartozó antennatartó torony került elhelyezésre. A kábeltelevíziós szolgáltatásokat a KÁBELSAT 2000 Kft. nyújtja.

4.6. Intézményi környezet

4.6.1. Közoktatás, oktatási intézmények

A városban bölcsőde nincs. A városban, elképzelések vannak valamilyen szakképesítést is nyújtó középiskola betelepítésére. Az oktatási intézmények vonzáskörzete kiterjed Füle, Kőszárhegy, Szabadbattyán, Aba, Kisláng, Lepsény és Enying településekre. Meglévő oktatási intézmények:

- **Eszterlanc Napközi Otthonos Óvoda:** Részben önálló költségvetési szerv, önálló bérigazgatási jogkörrel. Gazdasági és pénzügyi feladatait a Széchenyi István Általános- és Zeneiskola és Dolgozók Gimnáziuma látja el. Az óvoda 8 csoportja két épületben helyezkedik el, az épületek eredetileg nem óvodának készültek. Minden csoportban két óvodapedagógus és egy dajka dolgozik. Az óvoda férőhelyeinek száma 200, kihasználtsága 101 %.
- **Széchenyi István Általános- és Zeneiskola és Dolgozók Gimnáziuma:** Az iskolában 44 pedagógus oktat és nevel, három iskolaépületben, 30 tanteremben. Az oktatást iskolai könyvtár, nyelvi labor, számítástechnikai szaktanterem, logopédiai szolgáltatás

segíti. Három éve indult kis létszámú fejlesztőpedagógiai osztály, és iskolaotthonos osztály segíti a speciális nevelési igények kielégítését. 1998-tól hozták létre a reál irányultságú osztályokat. Az iskolában német, angol és francia nyelvet oktatnak. A tanulók szabadidejének hasznos eltöltésére nyelvi, rajz, kézműves, számítástechnikai, matematika, sakk, nyelvi szakköröket működtetnek. Rendszeres edzéseken készülnek a diákok a kézilabda, futball és asztalitenisz korosztályos bajnokságokra is, melyeknek a sportszarnok gyakorta ad otthont. Az iskola férőhelyeinek száma: alsó tagozatban 252 fő, felső tagozatban 276 fő, speciális nevelési igényűeknél 63 fő, gimnáziumban 28 fő. A férőhelyek kihasználtsága (az előbbieket sorrendjében): 94, 98, 83 és 61 %.

Az Önkormányzat, mint közoktatási intézmény fenntartó elkészítette a közoktatási feladatokhoz kapcsolódó önkormányzati minőségirányítási programját, mely meghatározza a közoktatási intézményrendszer egészére vonatkozó fenntartói elvárásokat, az intézmények által ellátandó feladatokat, stb. Fő feladatként jelenik meg a szakmaiság növelése, az épületek állagának javítása, valamint a folyamatos fejlesztés.

4.6.2. Egészségügyi és szociális intézmények

Az Önkormányzat kötelező feladata az egészségügyi alapellátás biztosítása, fenntartja a védőnői ellátást, az iskola-egészségügyi ellátást, a központi orvosi ügyeletet, a fogászatot, a labort, és a fizioterápiát. Támogatja az egészségügyi ellátás színvonalát szinten tartó, illetve növelő fejlesztéseket, ezekhez pályázati lehetőségeket keres. Az általános egészségügyi helyzet javítása érdekében kezdeményezi az egészségügyi, higiéniai szempontból nem megfelelő, illetve sérülékeny településrészek felkutatását, és a helyzet javítására vonatkozó programok kidolgozását, majd megvalósítását.

Az Önkormányzat fontosnak tartja a szociális alapellátások biztosítását, olyan szociális háló megteremtését, mely biztonságot nyújt a település lakosságának. Évente legalább egy alkalommal – illetve központi jogszabályváltozások miatt szükség szerint – felülvizsgálja a helyi szociális ellátások rendszerét meghatározó rendeletét. Biztosítja a következő szociális ellátásokat és szolgáltatásokat: rendszeres szociális segély, lakásfenntartási támogatás, ápolási díj, átmeneti segély, temetési segély, köztemetés, közgyógyellátás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, nappali ellátás, adósságkezelési támogatás, családsegítés.

Kiemelten kezeli a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat: évente felülvizsgálja a helyi gyermekvédelmi, gyámügyi rendeletet, biztosítja a rendszeres gyermekvédelmi támogatást, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatást, a gyermekjóléti szolgáltatást. Továbbá az Önkormányzat támogat minden olyan programot, rendezvényt, mely az ifjúság kultúrált szabadidő eltöltését, nevelését, művelődését szolgálja.

Polgárdi meglévő egészségügyi és szociális intézményei:

- **Polgárdi Város Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat:** gyermekjóléti alapellátást, személyes gondoskodást nyújtó alapellátás keretében családsegítést, adósságkezelési szolgáltatást.. Az intézményben 5 főállású, szociális felsőfokú végzettséggel rendelkező szakember dolgozik.
- **Polgárdi Városi Gyámhivatal:** a hivatal illetékességéhez tartozik Polgárdin kívül, Füle, Kisláng, Kőszárhegy, Mátyásdomb, Mezőszentgyörgy.
- **Egyenlő Esélyek Esélyegyenlőségi Szakmai Egyesület:** civil szervezet, mely a székesfehérvári kistérségben működtet információs szolgálatot. Célja a kistérség civil szervezeteinek segítése, fejlesztése.
- **Gondozási Központ:** Polgárdi Város területén olyan ellátást, segítséget nyújtani, hogy az idős és egészségi állapot miatt ráutalt személy minél tovább maradjon megszokott környezetében, lakásában. Ellátási formák: házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés, Idősek Napközi Otthona, mely kapacitása 40 fő, és ennek 70 %-a van kihasználva.
- **Egészségügyi Központ:** a közelmúltban megvalósított Központban 3 felnőtt orvosi körzet, 1 gyermekorvosi körzet, 1 fogorvosi körzet és 3 védőnői körzet található.
- **Központi Orvosi Ügyelet:** ellátási területén (Polgárdi, Füle, Kisláng, Mátyásdomb, Mezőszentgyörgy) 12.280 fő található.
- **Fehér Galamb Gyógyszertár**
- **Fővárosi Szociális Otthon:** idősek szociális otthona.
- **FM Önkormányzat Integrált Szociális Intézménye:** Az intézmény 2007. jan 1-től működik. Polgárdiban a Tekerespuszta Somlyói u. 2/a cím alatt működik, míg a megyében további 8 telephelye van. Feladatai közé tartozik a rehabilitáció, pszichiátria működtetése, értelmi fogyatékosok gondozása, idősek otthona, fogyatékosok gondozása. Az intézmény által ellátottak száma 1288 fő (telephelyekkel együtt), dolgozóinak száma 550-600 fő.

4.6.3. Közművelődés és kulturális intézmények

A város egyetlen meglévő közművelődési és kulturális intézménye az Arady Ignác Művelődési Ház és Városi Könyvtár, az egyház tulajdonában lévő ingatlan. Az átalakítását, felújítását követően 195 fős színház-moziterem férőhely, nagyteremmel rendelkezik. Az Önkormányzat a közművelődés és kultúra tevékenységekkel kapcsolatban az önkormányzati rendeletben, illetve a jogszabályokban előírt szolgáltatások biztosítása és a szolgáltatások színvonala emelése érdekében:

- felülvizsgálja a helyi közművelődési rendeletet;
- a könyvtár működtetése során
 - intézkedéseket tesz a könyvállomány gyarapítására;
 - népszerűsíti a könyvtári szolgáltatások körét;
 - bővíti a könyvtár eszközellátottságát (különösen a számítógépes ellátottságot);
 - biztosítja az Internet hozzáférést, az elektronikus információhordozók használatát;
 - a könyvtári nyitva tartást az igényekhez igazítja;
 - megoldást keres a könyvtár mai kor követelményeinek megfelelő elhelyezésére;
- a művelődési, illetve a kultúrház működésével kapcsolatban
 - biztosítja a szükséges költségvetési forrásokat;
 - pótolja az elhasználódott eszközöket;
 - gondoskodik a kulturális, közművelődési feladatokat is ellátó szervezetek számára működésükhöz szükséges közösségi hely biztosításáról, a vállalt feladataik ellátásához szükséges pénzügyi, anyagi támogatásról;
- bemutatkozási lehetőséget biztosít a helyi művészek számára (költői est, felolvasó est, kiállítások, bemutatók szervezése);
- szorgalmazza a település múltját bemutató tárlat összeállítását, bővítését;
- támogatja a helyi kiadványok megjelenését.

Polgárdi Város Önkormányzata fontos szerepet játszott és játszik az éves rendezvényrendszerek kialakításában, de a rendezvények bővítése elsősorban egyesületi és vállalkozói alapon képzelhető el. Az egyházi kapcsolatok ápolása nemzetközisége révén jelentős. A város művészeti életében meghatározó rangú a Clara Voche vegyeskar tevékenysége.

4.6.4. Szabadidős és sportlétesítmények

Jelenleg Polgárdi egyetlen szabadtéri sportpályával rendelkezik. Az Önkormányzat fontosnak tartja a sporttevékenységekkel kapcsolatos közszolgáltatások további biztosítását, a településen működő sportegyesületet, illetve annak szakosztályait (futball, asztalitenisz, kézilabda, sakk) anyagi támogatásban részesíti, illetve törekszik a sportéletnek helyet adó épületek és pályák folyamatos karban- és rendben tartására. A városi sportegyesület keretében mintegy 210 fő igazolt sportoló van.

4.6.5. Igazgatási intézmények

Az Önkormányzat legfontosabb és kötelezően ellátandó feladata hatékony, a kornak megfelelő igazgatási intézményi rendszer működtetése. A lakossági ügyintézés stabil ellátását a fejlődő informatikai rendszer (e-ügyintézés) bevezetésével, széles körben történő elterjesztésével szükséges ellátni. Az Önkormányzat közigazgatási feladatait Polgárdi Város Polgármesteri Hivatalával látja el. A közigazgatás megfelelő színvonalának biztosítása érdekében szükséges:

- a szolgáltató jellegű közigazgatás megteremtése,
- az elektronikus ügyintézés lehetőségének mihamarabbi megteremtése,
- a közigazgatás tárgyi feltételeinek javítása,
- a közintézmények akadálymentesítése.

Fontos kérdés a **köz- és vagyonbiztonság** kérdésköre, ezért a lakosság egészére meg kell teremteni azt a szakmai biztonságot is, amely a személyi- és vagyonvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, a tűzbiztonság teljes kérdéskörét átöleli. A jelenlegi elképzelések, tervek szerint a volt szovjet laktanya területén kerül kialakításra egy rendészeti-közigazgatási központ. A központ létrehozásával a térség lakosai számára egy helyen lenne biztosított a rendőrségi, okmányirodai, gyámhivatali ügyintézés, itt kerülne elhelyezésre a polgári védelem, a tűzoltóság és a családsegítő szolgálat is.

4.7. Turisztikai, idegenforgalmi környezet

Polgárdi a Balaton és a Velencei tó idegenforgalmi térségek közt helyezkedik el. Mivel mindkét turisztikai desztináció közel van a településhez, rendkívüli előnye, hogy az érkező vendégsokaság gyorsan, könnyen elérhető.

A város turizmusának jelenlegi helyzetét több tényező is befolyásolja. Hiányzik a turizmus résztvevői közötti együttműködés, nincsenek megfelelő minőségű, és mennyiségű szálláshelyek, hiányoznak a szórakozóhelyek, a különböző hangulatú és választékú vendéglátóegységek, azok megfelelő nyitvatartási struktúrája, kevés a turisztikailag értékelhető és vonzó termék, valamint a helyi programokról nem megfelelő a tájékoztatás, hiányoznak a kiadványok.

Ezeket túl a település képe, bizonyos infrastrukturális kiépítettsége is kívánnivalót hagy maga után: jellegtelen, rendszertelen, rendezetlen a településkép, az utak, járdák állapota javításra szorul, hiányoznak a kerékpárutak és néhol a parkoló kapacitások is elégtelenek.

Ahhoz, hogy a turisták felkeressék Polgárdit, előbb turisztikai termék(ek) előállítására, a megfelelő turisztikai háttér infrastruktúra kiépítésére van szükség. A turisztikai termékfejlesztés a vonzerők megkeresésén és termékké fejlesztésén alapul.

Polgárdit természeti vonzerői közül vezető adottság a több mint 30 ha területű Kastélypark. Ma az egész világon megfigyelhető a természeti területek, természetközeli állapotú helyek csökkenése, fogyása. A városközeli parkerdőben – tanösvények kialakítása mellett, létrejöhet a város és a térség egy vadonatúj turisztikai attrakciója. A létesítmény-együttes fő üzenete lehet: szabadidő eltöltése egy oxigéndús, romantikus parkerdőben. A Cinca mentén a várostól délre került kialakításra egy kb. 3 ha-os vízfelületű mesterséges horgásztó, melyet a talajvíz és egy fűrt kút vize táplál majd.

4.7.1. Látnivalók

- **Római katolikus templom:** a Batthyány család építette 1853-ban, klasszicista stílusban. A templomot 1929-ben felújították és kibővítették. Mennyezetét Mezökövesdi Takács István 1937-ben készült Szűz Mária mennybevitelét ábrázoló mozgalmas épei díszítik. Főoltárképe „Szent István felajánlja a koronát Szűz Máriának” (Enders Antal, 1853.).
- **Református templom:** a templom 1807-1811 között épült, szószéke és padjai copf stílusúak. Az úrasztalához tartozó tárgyak között négy régi, cinből készült kanna található, közülük kettő 1771-ből származik.

- **Batthyány-kastély megmaradt része:** A volt Batthyány-vadászkastély, 1830 körül épült, földszintes épület, ma a Fővárosi Szociális Otthon részét képezi. Az ősi birtokból szovjet laktanya, a kastélyt körülvevő arborétumból katonai gyakorlópálya lett. Itt volt az ország legnagyobb mamutfenyője, mely kipusztult a gondatlan bánásmód miatt.
- **Gróf Batthyány Lajos emlékszobor:** a Polgármesteri Hivatal udvarán áll.
- **Gróf Andrássy Gyula, a monarchia utolsó külügyminiszterének sírja:** a római katolikus templom, a temető és a temető-kápolna számos Batthyány és Andrássy családtag örök nyughelye.
- **Kecskeméti Zsigmond vendégház**
- **Helytörténeti Gyűjtemény**

4.7.2. Műemlékvédelem

Az Országos Műemlékjegyzék szerint a településnek egyetlen országos védettségű műemléke van, a Kossuth utcában álló késő barokk református templom, melynek berendezései is értékesek.

Helyi védelemre javasolt épületek

- Általános Iskola II.; Kossuth u. 185. (Hrsz.: 143513) – F+1 szintes volt zárdaeépület
- Római Katolikus templom és plébánia; Kossuth u.175-177. (Hrsz.: 1427/2)
- Református parókia; Kossuth u. 135. (Hrsz.: 1404)
- Batthyány emlékmű; Batthyány-liget
- Deák Ferenc u. 10. (Hrsz.: 1274)
- Deák Ferenc u. 12. (Hrsz.: 1275)
- Batthyány vadászkastély és kápolna (Polgárdi Ipartelepek)

Helyi városszerkezeti, városképi védelemre javasolt területek

- Cinca-patak, az azt kísérő zöldsáv és a Kossuth utcai beépítés karaktere
- Deák Ferenc utca és a Református templom közötti beépítés karakter
- Batthyány-kastélypark
- Zsidó temető; Ybl Miklós utca (Hrsz.: 43511)

Helyi védelemre javasolt természeti érték

- Nagycséripuszta főútja (Hrsz.: 0280) menti kétoldali fekete fenyő fasor.

Régészeti lelőhelyek

- Somlyóhegy: csiszolt kőkorszak
- Somlyóhegy: rézkori temetkezési kerámia lelet
i.e.IV.sz. eraviscus ezüstpénz
- Kiscsérimajor: római kori sírkő
- Tölgyfabokor-dűlő: különböző korú pénzek
- Öreghalmi-dűlő: római kori öntött bronz szobor
Római korú bronzpálca és bronzcsat
- Somlyóhegy: római kori telepnyomok
Seuso kincsek (későrómai kor)
V-IX. sz. bizánci aranypénz
- Erzsébetpuszta: X-XVI.sz. középkori kard, zabla, sarkantyú
- Somlyóhegy: arany, ezüst, bronz és vas tárgyak (kőbánya melletti terület)
- Somlyóhegy: X-XI.sz-i temető Dombtetőn: templom és kőfal maradványok

4.7.3. Rendezvények

- Nemzetközi vonzerővel bíró
 - Motoros Találkozó
 - Polgárdi Napok
 - Seuso Művészeti Fesztivál
- Regionális vonzerővel bíró
 - Borverseny
 - III. Polgárdi Horgásznapi és I. Polgárdi Halászléfőző-verseny
- Helyi, kistérségi vonzerővel bíró
 - Búcsú
 - Szüreti felvonulás
 - Egyesületi Nap

4.7.4. Sportolási lehetőségek

- Lovaglás: Tibor-tanya lovarda, amely Polgárdi és Füle között található.

4.7.5. Szálláshelyek és vendéglátó egységek

- Kecskeméti Zsigmond Gyülekezeti és Vendégház;
- Liget Étterem;
- Cukrászda.

4.7.6. Turisztikai háttér infrastruktúra

- Posta;
- kereskedelmi bankok (OTP, Takarékszövetkezet), ATM;
- benzinkutak.

4.8. A település természeti környezete

4.8.1. Települési zöldfelületek

A település belterületi zöldterületei elérik a 2,8 hektárt, ami 0,6 % a belterület teljes területére vetítve. Külterületen 90 hektár erdő, 86 hektár rét, 26 hektár szőlő és 7 hektár gyümölcsös található.

A közterületek üzemeltetője Polgárdi Város Önkormányzata. Az Önkormányzat kívánatosnak tartja a közterületek megfelelő színvonalon történő fenntartását, ennek érdekében:

- fokozott figyelmet fordít a közterületek gondozására, tisztán tartására;
- bekapcsolódik más szervezetek által meghirdetett település virágosítási programba;
- gondoskodik közterületek fásításáról, az előregedett, veszélyes fák kivágásáról és pótlásáról;
- figyelmet fordít a köztéri építmények állagának megőrzésére;
- igyekszik látványelemekkel (pl. szobor, szökőkút, óra, stb.) gazdagítani a települést;
- folyamatosan gondozza, ápolja a játszóterek eszközeit, valamint zöldfelületeit;

- évente két alkalommal balesetvédelmi megelőző karbantartást végez a játszótereken;
- törekszik új közösségi terek kialakítására új játszóterek építésével.

A városban 4 db **játszótér** található: Kastélykert (építés éve: 2006.), Esze Tamás utca (2006.), Fáy lakótelep (2003-2006.), Munkácsy lakótelep.

A városban két **közpark**ként üzemelő zöldterület található. Az egyik a Cinca-Csíkgát patakparti sáv, mely gyepes terület kevés cserjével, sok jól fejlett fával. E parkban nyert elhelyezést a Batthyány emlékmű és egy kis szabadtéri színpad. A másik terület a Május 1. úti parksáv. A Cinca mentén ligetes fásítás szükséges a külterületi szakaszokon, az egykor volt vizes élőhelyek visszaállítása céljából. A belterületi szakaszokon erdősávként a városbelsőben parkként célszerű a patakpartot kialakítani, és a parkhasználat alapvető berendezéseit – bútorzat – is el kell helyezni a területen.

Közkert – díszkert jelleggel – a városháza mellett létesült gyepfelület fákkal, virágkiültetéssel, amely kellemes környezetet teremt a városháza épületének.

A városban négy – felekezeti – **temető** található, melyek közül a református és a katolikus működő temető, előbbi a köztemetői feladatokat is ellátja. Mindkettő gondozott, a református temető belső tartalékkal rendelkezik, a katolikus temető szélén pedig II. világháborús, szovjet hősi parcella található. Lezárt, nem működő temető látszatát kelti az izraelita és az unitárius temető, melyek területei gondozatlanok, leromlottak.

Az utcák többnyire fásítatlanok, ezért is jelentős a Könyves Kálmán utca kettős fasora. A kevés fásított utca is csak szakaszosan kiültetett, állományuk vegyes, városképi értelemben kevésbé értékesek. A lakókertek növényállománya vegyes, a kerthasználat eltérő. Sok az örökzöld növény. A város nyugati szélén a kertek átmenetet képeznek a térség mezőgazdasági területei felé.

A **Batthyány család kastélya és annak parkja** kerül el a város belterületétől északkeletre. A II. világháború után a szomszédos laktanya gyakorlóterülete volt, növényállománya besűrűsödött, kivadult, a park felszereltsége gyakorlatilag megsemmisült. Ma egy

gondozatlan erdő benyomását kelti, rekreációs értéke jelen állapotában nincs.

Erdőterület csak a személtlerakó mellett, a tekerespusztai rehabilitációs intézet mellett és a kőszárhegyi kertés terület mentén húzódó útpályák közt található.

Az általános **mezőgazdasági természetőterületek** többsége szántó, kisebb része rét, legelő. A szántóterületeken a monokultúra jellemző, főként gabonatermesztés folyik. A zöldfelület borítás a terület zömén időszakos. A területet kevésbé tagolják erdősávok, nagytáblás a természetőfelület, ezért a szél hatásainak – talajpusztítás – erősen kitett. A kertés mezőgazdaság kategóriájába a volt zártkerti – Polgárdi szőlőhegyi – terület tartozik, vegyes kerthasznosítással. Feltétlen említésre méltó a Nagycséripusztán telepített feketefenyő fasor, mely táji jelentőségű zöldfelületi objektum.

4.8.2. Természeti környezet

Polgárdi Fejér megyében, Budapesttől 80 km-re, Székesfehérvártól pedig 15 km-re délnyugatra, a Mezőföld termékeny síkvidékén terül el. A város a Balatontól mind össze 12 km-re, a Velencei tótól is csupán 25 km-re terül el.

A polgárdi kőfejtőben – a hazánkat valaha borító beltenger lerakódott üledékeiből kialakult Szár-hegy barlangjában – a Kárpát-medencében egyedülálló ősmadár-maradványokat tártak fel. Az ötmillió éves megkövesedett csontmaradványok bizonyos fajok esetében világviszonylatban az eddigi legrégebbi előfordulásnak bizonyultak. Ezek a leletek a madárvilág törzsfejlődésének tudományára is hatással voltak. Polgárdi nevezetességei közé tartozik a volt Batthyány-rezidencia területén lévő, Magyarországon egyedülálló nagyságú mamutfenyő, ami napjainkra elpusztult, csak elszáradt törzsének egy része látható.

Természeti értékek

- Cinca patak;
- Szár-hegy (228 m);
- Somlyó (225 m);
- Kőhegy (228 m);
- Belátó (224 m);

5. POLGÁRDI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

5.1. SWOT-analízis

A város helyzetének értékelése statisztikai adatokra, illetve a rendelkezésre bocsátott dokumentumokra, valamint információkra alapozva készült el. Polgárdi erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és a fejlődésének esetlegesen kockázatos veszélyeit ismerteti a SWOT-analízis.

Erősségek (belső adottságok)	Gyengeségek (belső adottságok)
– Kedvező földrajzi elhelyezkedés – Jó megközelíthetőség (közút, vasút) – Cinca-patak elérhető felszíni vízkészlete – Értékes régészeti leleteket tártak fel a környéken (pl.: Seuso-kincs) – Teljes körű közművesítettség – Működő szelektív hulladékgyűjtés – A megyén belüli kedvező munkanélküliségi helyzet – Országos viszonylattól eltérő, pozitív demográfiai tendenciák: népességsökkenés alacsonyabb szintje, bevándorlás, stb. – A város vezetésének határozott településfejlesztési elképzelései vannak – Székesfehérvár mellett központi szerep betöltése a kistérségben – Kisvárosi szintnek megfelelő intézményhálózat – Aktív civil szervezetek – A térségben jó minőségű humán erőforrás áll rendelkezésre – Térségen belül kialakultak a különböző szervezetek hatékony együttműködéseinek keretei – Szociális szolgáltatások megléte, széles köre – A városban magas az igazolt sportolók aránya a lakosság számához viszonyítva – Vállalkozásbarát önkormányzat – Nemzetközi jelentőségű Motoros Találkozó helyszíne a város	– A jelenleg kiépített közműkapacitások komoly korlátját jelentik a fejlesztéseknek – Természeti és épített értékek hiánya – Nincs jellegzetes, karakteres városközpont – A település fásítatlansága, alacsony erdősültség – „Alvó város” jelleg, nagy az ingázók száma – Ipari Park hiánya – Kerékpár úthálózat elégtelen mennyisége – A gyalogos forgalom számára kedvezőtlen feltételek – A középületek akadálymentesítésének hiánya – Intézményrendszer városon belüli szétszórtsága, a lakossági ügyintézés több helyszínen bonyolódik – Közép- és felsőfokú végzettség megszerzésére irányuló képzés hiánya, szakképzések hiánya – Esetenként nem kielégítő állagú intézmények (szociális, közművelődési) – Nincs turisztikai arculata a városnak, kiaknázatlanok a benne rejlő lehetőségek – Sportolási és szabadidős lehetőségek hiánya – Még az átutazó idegenforgalom számára sem kedvezők a turisztikai adottságok – Szennyvíz rendszer kapacitása teljesen

	lekötött – Hiányos idegenforgalmi szolgáltatói infrastruktúra – A turizmus szervezését, irányítását ellátó szervezet hiánya
Lehetőségek (külső körülmények)	Veszélyek (külső körülmények)
– Polgárdi Többcélú Kistérségi Társulás megalakulása, térségi központi szerepkör erősítése – Börgöndi repülőtér fejlesztésével a légi megközelítés is lehetővé válik – Kastélypark területe – Ipari Teületek kialakítására kiváló területek állnak rendelkezésre – Ipari Park cím elnyerése, új vállalkozások betelepítése, munkahelyek létesítése – Inkubátorház kialakítása – Modern csatornahálózat, igen korszerű regionális hulladékgazdálkodás – Adott munkaerő-kínálat – kb. 1.400 fő ingázik jelenleg – A település fejlesztése érdekében az Önkormányzat fejlesztési célú kötvénykibocsátást valósított meg – A megvalósuló fejlesztések növelhetik Polgárdi népességmegtartó képességét – A Balaton és a Velencei tó idegenforgalmi térség közelsége, Polgárdi kiszolgáló/kiegészítő desztinációvá válhat – A fenntartható fejlődés elvére alapozott természeti erőforrás használat (geotermikus energia, alternatív energiaforrások, gazdasági hasznosítás) – A fejlesztési programok együttműködést és élő kapcsolatokat indukálnak a partnerek között – Különböző hazai és nemzetközi pályázati lehetőségek kihasználása – A gazdasági fejlődéssel javul az életminőség	– A nagy átutazó forgalom negatív hatással lehet a város biztonsági, kényelmi körülményeire – A globalizáció negatív hatásainak eredményeként a helyi identitás gyengülése – Lassan megvalósuló infrastrukturális fejlesztések – A város érdekeivel ellentétes minisztériumi döntések infrastruktúrafejlesztési kérdésekben – A megvalósítandó fejlesztések finanszírozási problémái (pályázati forrás, önrész)

5.2. Problémafa

A SWOT-analízis összefoglalja és kiemeli azokat a problémákat és lehetőségeket, amelyek kijelölik a fejlesztés célrendszerét. A problémák megszüntetése és a lehetőségek kihasználása elvezet a jövőképben leírt településkép eléréséhez. A problémafa az 1. számú mellékletben látható.

5.3. A fejlesztés célrendszere, célfája

A fejlesztési célrendszer (célfa) tetején az alapcél, mint jövőkép áll. A jövőkép a helyzetértékelés és a SWOT-analízis, illetve egy kívánatos jövő figyelembe vételével átfogó módon határozza meg azt a jövőbeni állapotot, melynek elérése a város elsődleges célja. A jövőkép elsősorban a város adottságaira, valamint törekvésekre alapoz, azokra, amelyek Polgárdi számára a legkedvezőbb fejlődési utat jelölik ki. A célfa ábrája a 2 számú mellékletben található.

ALAPCÉL – JÖVŐKÉP

Polgárdi városa vonzó, minőségi életkörünyezetet nyújtó, versenyképes gazdaságra épülő, kisvárosi szerepkör intézményi- és kapcsolatrendszerét működtető térségi központtá váljon, s ezáltal hosszú távon fenntartható életminőséget biztosítson.

Polgárdi jövőképében felvázolt célkitűzés a város adottságait és eddigi fejlesztési folyamatát tekintve reálisan elérhető, különösen, ha a következő 5-10 évben sikerül a felvázolt célok beteljesülését szolgáló programokat, illetve azok jelentős részét megvalósítani.

STRATÉGIAI (ÁTFOGÓ) CÉLOK

A stratégiai vagy átfogó célok teljesülése az alábbi négy kiemelt terület jelentős javulását, bővítését szolgálja:

- **Életminőség** szintjének emelése:
 - A népességet megtartó életkörünyezet és életlehetőségek fejlesztése.
 - Épített és természeti környezeti minőségi fejlesztése, a műszaki infrastruktúra fejlesztése.

- **Intézményrendszer** fejlesztését meghatározó célok:
 - A kor igényeihez igazodó, magas színvonalú ellátó és szolgáltató intézményrendszer működtetése.
- **Gazdasági környezet** élénkítése:
 - Fenntartható és versenyképes helyi gazdaság fejlesztése, megfelelő potenciállal rendelkező gazdasági társaságok letelepítése.
 - A humán erőforrás bázisának kialakítása.
- **Turisztikai arculat** kialakítása:
 - Turisztikai termékek fejlesztése, idegenforgalmi beruházások, turisztikai háttér infrastruktúra létrehozása

A kiépített közművek jelenlegi kapacitáskorlátainak átlépése, az egyéb infrastruktúrák (utak, járdák) jelenlegi állapotának javítása szükséges mind a gazdasági élet, mind az életminőség, mind pedig a turizmus terén kívánatos továbbfejlődéshez. Gazdasági társaságok betelepítésével a helyben foglalkoztatás növelhető, illetve az Önkormányzat saját bevételei – így fejlesztési forrásai – növekedhetnek. Az oktatási intézményrendszer fejlesztésével a település lakosságmegtartó erejének növelése érhető el, továbbá a jövőbe való befektetés ezen formája hosszú távon a város gazdasági életére, a lakosság életminőségére hat ki pozitívan. A közigazgatási és közellátási intézményrendszer fejlesztése a „komfortos” város kialakulásához, a magas életminőség biztosításához vezet, ami biztonságot nyújt a lakosság számára. A turizmus területén komoly termékesítés, illetve ehhez kapcsolódó turisztikai háttér infrastruktúra kiépítés szükséges, amennyiben jövőbeni irány a turisztikai piacon történő szerepvállalás.

RÉSZCÉLOK

A stratégia célok teljesülését az alábbi részcélok segítik:

- építési telkek és ehhez kapcsolódva új utcák kialakítása, járdák építése, felújítása,
- volt szovjet laktanya területén található ingatlanok hasznosításával lakások számának növelése, a terület szolgáltató jelleggel történő megtöltése,
- a település egész területén szépítése az utcák fásításával, dísznövények ültetésével, virágosítással, utcabútorok, pihenőhelyek telepítésével, új közösségi és játszóterek kialakítása,
- kiemelt középületek megvilágítása, főbb utcák lakóház-homlokzatainak felújítása,

- vízbázis növelése,
- zárt és nyitott csapadékvíz-elvezető rendszer építése, felújítása,
- informatikai fejlesztések, Internet hozzáférés széles körben történő biztosítása,
- külterületeken tovább kell folytatni a felzárkóztatást, különös tekintettel az infrastruktúra fejlesztésére,
- megújuló energiaforrások hasznosíthatóságának felmérése, szélmalom erőműpark létesítésének vizsgálata, különleges terület kijelölése,
- középületek környezetének rendezése, parkolók kialakítása,
- kistérség alakítása, kistérségi központtá válás,
- komplex, valamennyi közszolgáltatási funkciót magába foglaló közigazgatási központ kialakítása,
- az óvodai ellátottak számának folyamatos emelkedése miatt a napközi otthonos óvoda bővítése,
- a nappali középiskolai képzés megvalósításának lehetősége, gazdasági környezethez igazodó szakképzések beindítása,
- művelődési komplexum létesítése,
- szabadidő eltöltésére, sportolásra alkalmas létesítmények, területek kialakítása, a sport infrastruktúrájának bővítése,
- az ún. tudásipari park kialakításának megoldási módozatainak keresése,
- Ipari Terület kialakítása, inkubátorház létrehozása
- a helyi vállalkozások támogatása, érvényesülésük segítése (ún. Vállalkozói térkép összeállítása),
- vállalkozóbarát, befektetés-ösztönző önkormányzati politika fenntartása, innovatív vállalkozások betelepülésének támogatása,
- a település jövőbeni turisztikai arculatának meghatározása, tudatos városmarketing,
- parkerdő-szabadidőpark kialakítása, erdei játszó- és pihenőterek, sétautak, tanösvények létrehozása, Kastélypark rekonstrukciója, befektetők számára vonzó turisztikai projektek generálása,
- turisztikai célú beruházások számára különleges területek kijelölése,
- Cinca-sétány kialakítása, vízi élőhelyek bemutatása,
- római kori ásatások helyszínének látogathatóvá tétele, bemutatóhely jelleggel „Seuso-Villa” létrehozása,

- Helytörténeti Gyűjtemény bővítése, fejlesztése,
- turisztikai háttér infrastruktúra bővítése – szálláshelyek létesítésének elősegítése, kereskedelmi és vendéglátó szolgáltatók segítése,
- rendezvényrendszer továbbfejlesztése (kulturális, sport, egyéb területeken)
- szabadtéri rendezvényközpont kialakítása,
- idegenforgalmi információs és koordináló szervezet létrehozása, turisztikai kiadványok készítése,

5.4. A fejlesztési stratégia bemutatása

5.4.1. Fejlesztési prioritások

- Életminőség – *Élhető Város*
- Intézményrendszer – *Művelt Város*
- Gazdasági környezet – *Vállalkozó Város*
- Turisztikai arculat – *Vendégszerető Város*

5.4.2. A fejlesztési prioritásokhoz kapcsolódó programok

6. táblázat: Polgári fejlesztési stratégiája, a stratégiai célokhoz kapcsolódó fejlesztési programok

	Prioritások	Élhető Város	Művelt Város	Vállalkozó Város	Vendégszerető Város
Stratégiai célok	Részcélok				
Népességet megtartó életkörnyezet és életlehetőségek fejlesztése. Épített és természeti környezet minőségének, és a műszaki infrastruktúrájának fejlesztése.	építési telkek és ehhez kapcsolódva új utcák kialakítása				
	volt szovjet laktanya területén található ingatlanok hasznosításával lakások számának növelése, a terület szolgáltató jelleggel történő megtöltése				
	járdák építése, felújítása				

	Prioritások	Élhető Város	Művelt Város	Vállalkozó Város	Vendég-szerető Város
Stratégiai célok	Részcélok				
	a település egész területén szépítése az utcák fásításával, dísznövények ültetésével, virágosítással, utcabútorok, pihenőhelyek telepítésével, új közösségi és játszóterek kialakítása				
	kiemelt középületek megvilágítása, főbb utcák lakóház-homlokzatainak felújítása				
	vízbasis bővítése				
	Szennyvízcsatorna rendszer működőképességének javítása, a vákuumgépház kapacitásának bővítése				
	zárt és nyitott csapadékvíz-elvezető rendszer építése, felújítása				
	informatikai fejlesztések, Internet hozzáférés széles körben történő biztosítása				
	külterületeken tovább kell folytatni a felzárkóztatást, különös tekintettel az infrastruktúra fejlesztésére				
	megújuló energiaforrások hasznosíthatóságának felmérése szélmalom erőműpark létesítésének vizsgálata, különleges terület kijelölése				
	középületek akadály-mentesítése, környezetének rendezése				
	kistérség alakítása, kistérségi központtá válás				

	Prioritások	Élhető Város	Művelt Város	Vállalkozó Város	Vendég-szerető Város
Stratégiai célok	Részcélok				
<i>A kor igényeihez igazodó, magas színvonalú ellátó és szolgáltató intézményrendszer működtetése.</i>	komplex közigazgatási központ kialakítása, amely a településen biztosított valamennyi közszolgáltatási funkciót magába foglalva egy helyen biztosítja a lakosság magas színvonalú kiszolgálását				
	az óvodai ellátottak számának folyamatos emelkedése miatt a napközi otthonos óvoda bővítése				
	nappali középiskolai képzés megvalósításának lehetősége, gazdaságihoz igazodó szakképzések beindítása				
	művelődési komplexum létesítése				
	az ún. tudásipari park kialakításának megoldási módozatainak keresése				
	Ipari Területek kialakítása				
	inkubátorház kialakítása				
<i>Fenntartható és verseny-képes helyi gazdaság fejlesztése, megfelelő potenciállal rendelkező gazdasági társaságok letelepítése. A humán erőforrás bázisának kialakítása.</i>	a helyi vállalkozások támogatása, érvényesülésük segítése (ún. Vállalkozói térkép összeállítása)				
	vállalkozóbarát, befektetés-ösztönző önkormányzati politika fenntartása				
	innovatív vállalkozások betelepülésének támogatása				
	a település jövőbeni turisztikai arculatának meghatározása, tudatos városmarketing				
<i>Turisztikai termékek fejlesztése, idegenforgalmi beruházások, turisztikai háttér</i>	parkerdő-szabadidőpark kialakítása, erdei játszó- és pihenőterek, sétautak, tanösvények létrehozása, Kastélypark rekonstrukciója				

	Prioritások	Élhető Város	Művelt Város	Vállalkozó Város	Vendég-szerető Város
Stratégiai célok	Részcélok				
<i>infrastruktúra létrehozása.</i>	turisztikai célú beruházások számára különleges területek kijelölése, befektetők számára vonzó turisztikai projektek generálása				
	Cinca-sétány kialakítása, vízi élőhelyek bemutatása				
	római kori ásatások helyszínének látogathatóvá tétele, bemutatóhely jelleggel „Seuso-Villa” létrehozása				
	Helytörténeti Gyűjtemény bővítése, fejlesztése				
	turisztikai háttér infrastruktúra bővítése – szálláshelyek létesítésének elősegítése, kereskedelmi és vendéglátó szolgáltatók segítése				
	sportolásra alkalmas létesítmények, területek kialakítása, a sport infrastruktúrájának bővítése				
	szabadtéri rendezvényközpont kialakítása				
	idegenforgalmi információs és koordináló szervezet létrehozása, turisztikai kiadványok készítése				

5.4.3. A fejlesztési programok időbeni megvalósíthatósága

Nem célunk pontos ütemezést felállítani az ismertetett programok tekintetében, azonban javaslatképpen egy-két megjegyzést mindenképpen fűznénk az egyes tevékenységek megvalósításának idejére vonatkozóan. Tesszük ezt azért, hogy a fejlesztési programok egymásra gyakorolt hatását, szinergiáját feltárjuk, segítve ezzel is az Önkormányzatot a fejlesztési programok közötti hierarchiarendszer megalkotásában, a programok minél hatékonyabb megvalósításában. Az ütemezés mindössze két ütem felállítását jelenti, melyek közül az első 0-2 év, a második 2-10 év távlatát jelenti.

7. táblázat: Részcélok időbeni megvalósíthatósága, elérésük javasolt ütemezése

Részcélok	0-2 év	2-10 év
építési telkek és ehhez kapcsolódva új utcák kialakítása	folyamatos	
volt szovjet laktanya területén található ingatlanok hasznosításával lakások számának növelése, a terület szolgáltató jelleggel történő megtöltése		X
járdák építése, felújítása	folyamatos	
a település egész területén szépítése az utcák fásításával, dísnövények ültetésével, virágosítással, utcabútorok, pihenőhelyek telepítésével, új közösségi és játszóterek kialakítása	folyamatos	
kiemelt középületek megvilágítása, főbb utcák lakóház-homlokzatainak felújítása		X
vízbázis bővítése	X	
szennyvízesatorna rendszer működőképességének javítása, vákuumgépház bővítése	X	
zárt és nyitott csapadékvíz-elvezető rendszer építése, felújítása		X
informatikai fejlesztések, Internet hozzáférés széles körben történő biztosítása		X
külterületeken tovább kell folytatni a felzárkóztatást, különös tekintettel az infrastruktúra fejlesztésre		X
megújuló energiaforrások hasznosíthatóságának felmérése, szélmalom erőműpark létesítésének vizsgálata, különleges területek kijelölése	X	
középületek akadálymentesítése, környezetének rendezése, parkolók kialakítása	X	
többcélú kistérségi társulás alakítása, kistérségi központtá válás		X
komplex közigazgatási központ kialakítása, amely a településen biztosított valamennyi közszolgáltatási funkciót magába foglalva egy helyen biztosítja a lakosság európai színvonalú kiszolgáltatását	X	
az óvodai ellátottak számának folyamatos emelkedése miatt a napközi otthonos óvoda bővítése		X
a nappali középiskolai képzés megvalósításának lehetősége, gazdasági környezethez igazodó szakképzések beindítása		X
művelődési ház bővítése, művelődési-kulturális központtá fejlesztése		X
az ún. tudásipari park kialakításának megoldási módozatainak keresése	X	
Ipari Terület kialakítása	X	
inkubátorház kialakítása		X
a helyi vállalkozások támogatása, érvényesülésük segítése (ún. Vállalkozói térkép összeállítása)	folyamatos	
vállalkozóbarát, befektetés-ösztönző önkormányzati politika fenntartása	folyamatos	
innovatív vállalkozások betelepülésének támogatása	folyamatos	
a település jövőbeni turisztikai arculatának meghatározása, tudatos városmarketing	X	
parkerdő-szabadidőpark kialakítása, erdei játszó- és pihenőterek, sétautak, tanösvények létrehozása, Kastélypark rekonstrukciója		X
turisztikai célú beruházások számára különleges területek kijelölése, befektetők számára vonzó turisztikai projektek generálása	X	
Cinca-sétány kialakítása, vízi élőhelyek bemutatása		X

Részcélok	0-2 év	2-10 év
római kori ásatások helyszínének látogathatóvá tétele, bemutatóhely jelleggel „Seuso-Villa” létrehozása		X
Helytörténeti Gyűjtemény bővítése, fejlesztése		X
turisztikai háttér infrastruktúra bővítése – szálláshelyek létesítésének elősegítése, kereskedelmi és vendéglátó szolgáltatók segítése		X
rendezvényrendszer továbbfejlesztése (kulturális, sport, egyéb területeken)	X	
sportolásra alkalmas létesítmények, területek kialakítása, a sport infrastruktúrájának bővítése		X
szabadtéri rendezvényközpont kialakítása		X
idegenforgalmi információs és koordináló szervezet létrehozása, turisztikai kiadványok készítése	X	

Az első ütemben lévő beruházások közül is kiemelhető az infrastrukturális beruházások elsődlegessége. Ezen fejlesztések időbeli elsőbsége azért is indokolt, mert

- olyan probléma megoldására, igény kielégítésére irányul, melyek alapvető településüzemeltetési és közszolgáltatási feladatokhoz kapcsolódnak,
- több településfejlesztési cél, illetve fejlesztési elem megvalósítását segítik.

A mihamarabbi megvalósításhoz történő besorolást támasztja alá az is, hogy az adott fejlesztési elképezés, illetve az ahhoz tartozó projekt mekkora bevételeket generál az Önkormányzat számára, illetve a megvalósításának és fenntartásának költsége mekkora forrásokat emészt(het) fel.

Az ütemezési javaslat összeállításánál figyelembe vettük azt is, hogy melyek azok a beruházások, fejlesztési projektek, amelyek minél kisebb ráfordítások mellett bevételeket generálhatnak, valamint amelyek megvalósítása pályázati pénzekből, illetve befektetői tőkéből lehetséges. Az Európai Unió pályázati pénzek igénybevétele jelen pályázati ciklusban (2007-2013) – mostani információink szerint – képzelhető el, a későbbiekben hazai forrásokkal mindenképpen számolhatunk, azonban azok nagysága nem valószínű, hogy meg fogja közelíteni a mostani, EU által társfinanszírozott pályázatok támogatási összegeit, mértékét. Éppen ezért a pályázati forrásokból megvalósítható nagyobb volumenű projektek korábbi ütemekben történő szerepeltetése adja magát.

5.5. Fejlesztési források

A város jövőképe, stratégiai céljainak elérése nagyban függ a fejlesztések megvalósításához rendelkezésre álló, valamint azokhoz felhasználható pénzügyi kereteken, azok nagyságán. Fontos – ha nem a legfontosabb – feltétele a felvázolt fejlesztési irányok, és azokhoz tartozó projektek megvalósulásának, hogy Polgárdi önkormányzata, valamint az egyes beruházásokba esetlegesen bevonandó szervezetek, vállalkozások rendelkezzenek a projektek megvalósításához, finanszírozáshoz szükséges saját forrással, önerővel. Az Önkormányzat pénzügyi, likviditási helyzetét az elmúlt öt évben az jellemezte, hogy fizetőképessége fenntartásához hitelt nem kellett igénybe vennie, a működtetést biztosítani tudta. A fejlesztési projektek azonban jelentős beruházási költségekkel társulnak, az Önkormányzat költségvetésének forrásai pedig meglehetősen szűkösek, korlátozottak.

Az Önkormányzat a meghatározott célkitűzések megvalósításához szükséges **anyagi források** biztosítása érdekében a következő teheti:

- Megkeresi a **sajátos működési bevétele**inek növelési lehetőségeit (pl.: helyi adórendszer megfelelő keretek között történő módosítása).
- A város, akár önállóan, akár bizonyos szervezetekkel (más önkormányzatok, civil, non-profit szervezetek, gazdasági társaságok) partnerségben **pályázati rendszereken** keresztül jut hozzá a fejlesztések forrásaihoz (illetve azok egy részéhez).
- A **banki hitelek** lehetőséget jelentenek az önerő finanszírozására, és az utófinanszírozás kapcsán felmerülő likviditási problémák megoldására, elsősorban áthidaló hitelek formájában.
- Nagyobb projektek esetén adott a lehetőség, hogy az Önkormányzat az egyes, üzleti alapon működtethető elemek megvalósítására vállalkozókat von be a fejlesztésekbe. A **vállalkozói tőke bevonása** azoknál a projektelemeknél feltétlen szükséges is, amelyek nélkülözhetetlenek a fejlesztések működéséhez, de az önkormányzatok megvalósításukra nem pályázhatnak, vagy működtetésük csak vállalkozói keretek között folyhat hatékonyan.
- A „**Public Private Partnership**”, azaz a köz- és magánszféra partnersége az állam és a magán-szféra olyan együttműködési formáját jelenti, amelyben a felek a közszolgáltatás nyújtásának felelősségét és kockázatát közösen viselik. A PPP-együttműködések

keretében az állam a közszolgáltatások létrehozását a tradicionálisnál komplexebb módon bízta a magánszférára, ami bizonyos fejlesztési elemek esetében járható út lehet.

- **„Sikeres Magyarországért” Önkormányzati Infrastruktúrafejlesztési Hitelprogram:** A hitelprogram célja az önkormányzatok és önkormányzati társulások törvény által előírt vagy önként vállalt közfeladatainak ellátásához szükséges beruházások finanszírozása éven túli lejáratú, kedvezményes kamatozású hitel biztosításával. A kamat mértéke: 3 havi EURIBOR + legfeljebb 2,5-3,5%; a futamidő: 20-25 év; az önerő mértéke: a beruházási költségek legalább 0-5 %-a. A finanszírozható beruházási célok:
 - Környezetvédelemhez kapcsolódó beruházási célok
 - Általános beruházási célok
 - Közoktatási célú beruházások
 - Kulturális és sportcélú infrastruktúra kialakítása
 - Panel Plusz Hitelprogram
 - Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése
 - Informatikai közműfejlesztés
 - Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program és az Új Magyarország Fejlesztési Terv operatív programjai keretében meghirdetett pályázatokhoz szükséges önrész biztosítása
- Az Önkormányzat áttekintheti a meglévő vagyontárgyait, azok hasznosításának módjait és lehetőségeit, valamint a fenntartási, üzemeltetési költségek nagyságát. Javaslatot dolgozhat ki az egyes **vagyontárgyak** megfelelő **hasznosítására**, a felesleges vagyontárgyak kihasználására, (különösen a bérbeadás, bérmunka lehetőségére), valamint az egyes **vagyontárgyak értékesítésére**.
- Bővítheti azon forráslehetőségeket, amelyek az önkormányzati önrészt, valamint más fejlesztési lehetőségeket biztosítanak. Ilyen lehetőség pl. az **önkormányzati kötvénykibocsátás**, mellyel a város Képviselő-testülete élt is, és a 2006. december 20-án kelt, 222/2006. (XII. 20.) sz. Önk. határozatában döntést hozott 600 millió Ft értékű, svájci frankban denominált kötvény zárt körben történő kibocsátásáról. Az értékpapír kibocsátás és lejegyzés 2007. június 21-én megtörtént, a lejegyzett összeg a településen tervezett fejlesztések anyagi fedezeteinek kiegészítéseként, elsősorban pályázati önrészek biztosítása céljára – egyedi testületi döntések alapján – használható fel.

8. táblázat: Polgári fejlesztési projektjeinek meghatározása, finanszírozásuk lehetőségei

Prioritások	Intézkedések	Tevékenységek	Önkormányzati szerepvállalás módja	Finanszírozási módok
I. Élhető Város Életminőség szintjének emelése	1.1. A település lakás- és közúthálózatának fejlesztése	▪ Építési telkek kialakítása, a volt szovjet laktanya területén található ingatlanok részben lakóingatlanként történő hasznosítása	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
		▪ Kialakításra kerülő építési telkekhez kapcsolódva új utcák kialakítása	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
		▪ Utak aszfaltozása, kiszélesítése	Projektgazda/Pályázó Partner szervezet (Közútkezelő mellett)	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
	1.2. Gyalogos- és kerékpárút hálózat fejlesztése	▪ Járdák kiépítése és felújítása	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
		▪ Kerékpárutak kiépítése, kerékpáros közlekedés kiegészítő infrastrukturális elemeinek kiépítése	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
	1.3. Közterületek kialakítása, települési zöldterületek bővítése, infrastrukturális fejlesztése	▪ Utcafásítás és virágosítás	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat Civil szervezetek hozzájárulásai

Prioritások	Intézkedések	Tevékenységek	Önkormányzati szerepvállalás módja	Finanszírozási módok
		▪ Cinca-sétány kialakítása, vízi élőhelyek bemutatása	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
		▪ Tér- és utcabútorok kihelyezése	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat Gazdasági társaságok (adományozóként)
		▪ Játsszótérek kialakítása	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
		▪ Kiemelt középületek diszkivilágításának megvalósítása	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
	1.4. Közműfejlesztések	▪ Vízbázis bővítése (lehatárolása, védelme)	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
		▪ Zárt és nyitott csapadékvíz-elvezető rendszer felújítása és további kiépítése	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat

Prioritások	Intézkedések	Tevékenységek	Önkormányzati szerepvállalás módja	Finanszírozási módok	
		▪ A fejlesztési területek infrastruktúrájának tervezett programokhoz igazodó kapacitásbővítése	Projektgazda Ösztönző szerep	Saját forrás MFB hitel	
		▪ Informatikai hálózat fejlesztése	Projektgazda	Saját forrás MFB hitel	
		▪ Külterületek infrastrukturális ellátottságának növelése	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat	
	1.5 A megújuló energiaforrások komplex hasznosítása		▪ Megújuló energiaforrások hasznosíthatóságának felmérése	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
			▪ Különleges fejlesztési terület kijelölése, szükség esetén megfelelő területek vásárlása	Projektgazda	Saját forrás
			▪ Szélmalom erőműpark létesítésének vizsgálata	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
	1.6. Középületek és környezetük rendezése		▪ Középületek akadálymentesítése	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
			▪ A szociális intézmények körülményeinek javítása	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat

Prioritások	Intézkedések	Tevékenységek	Önkormányzati szerepvállalás módja	Finanszírozási módok
		A középületek közvetlen környezetének rendezése, dísznövényekkel történő ellátása	Projektgazda	Saját forrás
		Parkolók kialakítása	Projektgazda	Saját forrás
II. Művelt Város Intézményrendszer fejlesztése	2.1. Polgárdi Többcélú Kistérségi Társulás létrehozása	Kistérségi társulás létrehozásának kezdeményezése	Projektgazda	Saját forrás
	2.2. Közigazgatási Központ létesítése	Minden közszolgáltatási funkciót magába foglaló létesítmény kialakítása (családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, gyámhivatal, önkormányiroda, rendőrség, tűzoltóság, polgárőrség, térfigyelő központ)	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
	2.3. Képzési intézményrendszer fejlesztése, bővítése	A napközi otthonos óvoda bővítése	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat MFB hitel
		Nappali középiskolai képzés, szakképzés megvalósítása	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat MFB hitel

Prioritások	Intézkedések	Tevékenységek	Önkormányzati szerepvállalás módja	Finanszírozási módok
	2.4. Kulturális intézményrendszer fejlesztése	▪ A művelődési-kulturális központ létesítése	Projektgazda Partner szervezet (befektető mellett)/ Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat MFB hitel PPP
		▪ Városi könyvtár fejlesztése	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
	2.5. Tudásipari park kiépítése	▪ Környezetvédelmi programra alapozott szakmai központ kialakítása	Projektgazda/Pályázó Partner szervezet (befektető mellett)	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat MFB hitel
III. Vállalkozó Város Gazdasági környezet élénkítése	3.1. Ipari Park cím elnyerése, a terület infrastrukturális fejlesztése	▪ Ipari hasznosításra szánt területek kijelölése, a tulajdonviszonyok rendezése	Projektgazda	Saját forrás
		▪ Ipari hasznosításra szánt területek infrastrukturális fejlesztése	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
	3.2. Üzleti szolgáltató infrastruktúra fejlesztése	▪ Vállalkozói központ és inkubátorház infrastrukturális háttérének megteremtése	Projektgazda/Pályázó Partner szervezet (ingatlanfejlesztő mellett)	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
		▪ A vállalkozói központot működtető szervezeti háttér megteremtése feladatainak meghatározása	Projektgazda Ösztönző szerep	Saját forrás

Prioritások	Intézkedések	Tevékenységek	Önkormányzati szerepvállalás módja	Finanszírozási módok
	<i>3.3. Gazdaságélénkítő intézkedések</i>	▪ Az ún. Vállalkozói térkép összeállítása	Projektgazda	Saját forrás
		▪ önkormányzati adó- és gazdaságpolitika felülvizsgálata	Projektgazda	Saját forrás
IV. Vendégszerető Város <i>Turisztikai arculat kialakítása</i>	<i>4.1. Tudatos városmarketing folytatása</i>	▪ A város pontos turisztikai arculatának felépítése, turisztikai irányvonalak kijelölése	Projektgazda	Saját forrás
		▪ Marketingeszközök és marketingakciók fejlesztése, turisztikai kiadványok készítése	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
		▪ Önkormányzati honlap fejlesztése	Projektgazda	Saját forrás
		▪ Kapcsolatépítés és gazdasági jellegű marketing tevékenység folytatása	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
	<i>4.2 Turisztikai vonzerők és a kapcsolódó programkinálat fejlesztése, projektgenerálás</i>	▪ Turisztikai célú beruházások számára különleges területek kijelölése	Projektgazda	Saját forrás
		▪ Kastélypark turisztikai célú hasznosítása, parkerdő-szabadidőpark (erdei játszó- és pihenőterek, sétautak, tanösvények) kialakítása	Projektgazda/Pályázó Partner szervezet (szakmai vagy tőkebefektető mellett)	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat Befektető bevonása

Prioritások	Intézkedések	Tevékenységek	Önkormányzati szerepvállalás módja	Finanszírozási módok
		Turisztikai vonzerőkhöz kapcsolódó rendezvények, valamint programcsomagok kialakítása	Projektgazda/Pályázó Ösztönző szerep	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
		Meglévő rendezvényrendszer továbbfejlesztése (kulturális, sport, egyéb területeken)	Projektgazda/Pályázó Ösztönző szerep	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
		Szabadtéri rendezvényközpont kialakítása	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
		Római kori ásatások helyszínének látogathatóvá tétele, bemutatóhely jelleggel „Seuso-Villa” létrehozása	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
		Helytörténeti Gyűjtemény bővítése, fejlesztése	Projektgazda	Saját forrás
		Új, helyi sajátosságokhoz igazodó turisztikai attrakciók létrehozása	Projektgazda/Pályázó Ösztönző szerep	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
	4.3. A szálláshelykapacitás és a vendégfogadás fejlesztése	Különböző típusú és besorolású kereskedelmi szálláshelyek, kereskedelmi és vendéglátóhelyek mennyiségi és minőségi fejlesztése	Projektgazda/Pályázó Ösztönző szerep	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat

Prioritások	Intézkedések	Tevékenységek	Önkormányzati szerepvállalás módja	Finanszírozási módok
	4.4. A turizmus szervezeti hátterének térségi szintű fejlesztése	A település (leendő kistérség) turisztikai szervezetének létrehozása	Projektgazda/Pályázó	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat
		A turizmusfejlesztésben érintett szervezetek humán erőforrás- és eszközfejlesztése	Projektgazda Ösztönző szerep	Saját forrás
	4.5. Egyéb turisztikai infrastruktúra fejlesztése	Sportolásra alkalmas létesítmények, területek kialakítása, a sport infrastruktúrájának bővítése	Projektgazda/Pályázó Partner szervezet (szakmai befektető mellett)	Saját forrás (önkormányzati kötvény) Pályázat PPP
		Kereskedelmi bankok betelepülésének támogatása	Ösztönző szerep	-
		Élelmiszerláncok megjelenésének elősegítése, meglévők fejlesztése	Ösztönző szerep	-

9.táblázat: Polgárdi fejlesztésekhez kapcsolható pályázati források

Pályázati lehetőségek	Intézkedések	Tevékenységek
KDOP 1.1.1 Regionálisan kiegyensúlyozott, vonzó telephelyi, iparterületi infrastruktúra kialakítása (Barnamezős területek fejlesztése)	<i>A település üzleti és ipari infrastruktúrájának fejlesztése</i>	▪ Építési telkek kialakítása, a volt szovjet laktanya területén található ingatlanok részben lakóingatlanként történő hasznosítása ▪ Vállalkozói központ és inkubátorház infrastrukturális háttérének megteremtése ▪ Ipari hasznosításra szánt területek infrastrukturális fejlesztése
KDOP 2.1 A turisztikai kínálat és fogadóképesség minőségi fejlesztése	<i>A település turisztikai infrastruktúrájának fejlesztése</i>	▪ Különböző típusú és besorolású kereskedelmi szálláshelyek, kereskedelmi és vendéglátóhelyek mennyiségi és minőségi fejlesztése ▪ Sportolásra alkalmas létesítmények, területek kialakítása, a sport infrastruktúrájának bővítése
KDOP 2.1.1. Kiemelt és integrált vonzerő-, termék- és infrastruktúrafejlesztések támogatása	<i>Turisztikai vonzerők és a kapcsolódó programkínálat kialakítása</i>	▪ Cinca-sétány kialakítása, vízi élőhelyek bemutatása ▪ Kastélypark turisztikai célú hasznosítása, parkerdő-szabadidőpark (erdei játszó- és pihenőterek, sétautak, tanösvények) kialakítása ▪ Turisztikai vonzerőkhöz kapcsolódó rendezvények, valamint programcsomagok kialakítása ▪ Meglévő rendezvényrendszer továbbfejlesztése (kulturális, sport, egyéb területeken) ▪ Szabadtéri rendezvényközpont kialakítása ▪ Római kori ásatások helyszínének látogathatóvá tétele, bemutatóhely jelleggel „Seuso-Villa” létrehozása ▪ Új, helyi sajátosságokhoz igazodó turisztikai attrakciók létrehozása
KDOP 2.2. A turizmus menedzsmentjének és marketingjének erősítése	<i>Városmarketing fejlesztése</i>	▪ Marketingeszközök és marketingakciók fejlesztése, turisztikai kiadványok készítése

Pályázati lehetőségek	Intézkedések	Tevékenységek
KDOP 2.2.1. Térségi és helyi turisztikai együttműködési rendszerek, az információs rendszerek és a marketing fejlesztése	<i>Városmarketing fejlesztése</i>	▪ Marketingeszközök és marketingakciók fejlesztése, turisztikai kiadványok készítése ▪ Kapcsolatépítés és gazdasági jellegű marketing tevékenység folytatása ▪ A település (leendő kistérség) turisztikai szervezetének létrehozása
KDOP 3.2. Leromlott vagy leromlással veszélyeztetett városrészek rehabilitációja	<i>Külterületek fejlesztése</i>	▪ Külterületek infrastrukturális ellátottságának növelése
KDOP 3.1.1. Település- és város(rész)központok kialakítása, értékmegőrző rehabilitációja, C Kistelepüléseken településképvé javítása	<i>A településképvé javítása</i>	▪ Utcafásítás és virágosítás ▪ Tér- és utcabútorok kihelyezése ▪ Játzóterek kialakítása ▪ Kiemelt középületek díszkivilágításának megvalósítása
KDOP 4.1.1 Környezeti értékek védelme, környezet-biztonság növelése, E) Települési vízrendezés fejlesztése	<i>Települési vízrendszer fejlesztése</i>	▪ Vízbázis bővítése (lehatárolása, védelme) ▪ Zárt és nyitott csapadékvíz-elvezető rendszer felújítása és további kiépítése
KDOP 4.2.1. A) Térségi jelentőségű közutak fejlesztése	<i>Település útjainak fejlesztése</i>	▪ Kialakításra kerülő építési telkekhez kapcsolódva új utcák kialakítása ▪ Utak aszfaltozása, kiszélesítése
KDOP 4.2.2 Kerékpárút hálózat fejlesztése	<i>Kerékpárutak építése</i>	▪ Kerékpárutak kiépítése, kerékpáros közlekedés kiegészítő infrastrukturális elemeinek kiépítése
KDOP 5.1.1/2F Közoktatási infrastrukturális fejlesztés	<i>Oktatás fejlesztése</i>	▪ A napközi otthonos óvoda bővítése
KDOP 5.2.1 Az egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése, hatékonyságának növelése B) Szociális szolgáltatások	<i>Szociális intézmények fejlesztése</i>	▪ A szociális intézmények körülményeinek javítása

Pályázati lehetőségek	Intézkedések	Tevékenységek
KDOP 5.3.2 Önkormányzati épületek utólagos akadálymentesítése	<i>Középületek akadálymentessé tétele</i>	▪ Középületek akadálymentesítése
TEÚT 2008	<i>Település útjainak fejlesztése</i>	▪ Kialakításra kerülő építési telkekhez kapcsolódva új utcák kialakítása ▪ Utak aszfaltozása, kiszélesítése ▪ Járdák kiépítése és felújítása
CÉDE 2008	<i>Település útjainak fejlesztése</i>	▪ Kialakításra kerülő építési telkekhez kapcsolódva új utcák kialakítása ▪ Utak aszfaltozása, kiszélesítése ▪ Járdák kiépítése és felújítása
KEOP 1.2.0 Szennyvíz-elvezetés és tisztítás	<i>Települési vízrendszer fejlesztése</i>	▪ Zárt és nyitott csapadékvíz-elvezető rendszer felújítása és további kiépítése
KEOP 2.2.1 Komplex vízvédelmi beruházások	<i>Települési vízrendszer fejlesztése</i>	▪ Vízbázis bővítése (lehatárolása, védelme)
KEOP 5.1. Energetikai hatékonyság fokozása	<i>Energiahatékonyság növelése</i>	▪ Megújuló energiaforrások hasznosíthatóságának felmérése ▪ Szélmalom erőműpark létesítésének vizsgálata
KEOP 6.2 Fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási lehetőségeket népszerűsítő, terjedésüket elősegítő mintaprojektek, beruházások	<i>Környezetvédelem erősítése</i>	▪ Környezetvédelmi programra alapozott szakmai központ kialakítása
Az Európai Gazdasági Térség Finanszírozási Mechanizmus és a Norvég Finanszírozási Mechanizmus pályázata	<i>Közszolgáltatások modernizálása, kistérségi központi szerep vállalása</i>	▪ Minden közszolgáltatási funkciót magába foglaló létesítmény kialakítása (családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, gyámhivatal, okmányiroda, rendőrség, tűzoltóság, polgárőrség, térfigyelő központ)

<i>Pályázati lehetőségek</i>	<i>Intézkedések</i>	<i>Tevékenységek</i>
TAMOP 3. Minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek	<i>Oktatás fejlesztése</i>	▪ Nappali középiskolai képzés, szakképzés megvalósítása
TIOP 1.2.1 AGÓRA - Program az integrált koncepció mentén működő multifunkcionális közösségi központok és/vagy területi közművelődési tanácsadó szolgálatfeltételeinek kialakítása	<i>Kulturális intézmények kialakítása, fejlesztése</i>	▪ A művelődési-kulturális központ létesítése
TIOP 1.2.3 „Tudásdepó-Expressz” – Összehangolt könyvtári szolgáltatások infrastruktúrafejlesztése	<i>Kulturális intézmények kialakítása, fejlesztése</i>	▪ Városi könyvtár fejlesztése

A táblázatban szereplő ösztönző szerep esetében arra gondolunk, hogy az Önkormányzat fejlesztési elképzelései megvalósulását különféle **ösztönzési rendszerekkel** is segítheti. Ilyenek lehetnek például:

- *Célirányos ingatlan juttatás, jog átruházás, visszavásárlási garancia:* Az Önkormányzat vállalkozások rendelkezésére bocsáthatnak a fejlesztési célokhoz kapcsolódó, meghatározott tevékenységek elvégzéséhez szükséges telkeket, földterületeket, illetve használati, bérleti jogokkal is felruházhatja a cégeket megfelelő ingatlanok esetében, vagy át is ruházhatja a tulajdonjogot. Ennél az ösztönzési formánál azonban fontos kiemelni, hogy ezek a megoldások állami támogatásként kezelendők, így pályázati források igénybe vételekor a támogatási intenzitásba beszámítandók. Az ingatlanokhoz kapcsolódó támogatásnál szóba jöhet még a kedvezményes bérleti konstrukció vagy a kedvezményes lízing biztosítása. Az Önkormányzat által a vállalkozások támogatására felhasználható fedezet éves maximális mértéke ingatlanjuttatás esetében 100.000 eurónak megfelelő forgalmi érték. Az önkormányzatok által vállalkozásoknak értékesített ingatlanok esetében felmerülhet a visszavásárlási garancia nyújtása is, amely szerződésben jól lehatárolt esetekben kerülhet szóba.
- *Adókedvezmények (idegenforgalmi adó, iparűzési adó):* Az *iparűzési adó*ból az önkormányzat döntése alapján a vállalkozók kedvezményeket vehetnek igénybe. Az *idegenforgalmi adó* esetében az önkormányzatok a megkezdett vendégéjszakákhoz igazodó adómértéket saját döntésük alapján – a helyi sajátosságokhoz, az önkormányzat gazdálkodási követelményeihez és az adóalanyok teherviselő képességéhez igazodóan – maximum az inflációval növelhetik. A törvény itt is lehetővé teszi, hogy az önkormányzatok kedvezményt, illetve mentességet adjanak bizonyos szereplőknek.
- *Turisztikai szervezetek létrehozása, bizonyos szervezetekhez történő kapcsolódás:* Az önkormányzatok segíthetik a vállalkozásokat olyan turisztikai szervezetek létrehozásával is, amelyek technikai eszközökkel, hazai és nemzetközi kapcsolatokkal, egységes marketingkommunikációs tevékenységgel, közös fellépéssel segítik a cégek piacra jutását, érvényesülését. Ilyen szervezetek – bizonyos pályázati rendszerek esetében – könnyebben, jobb feltételekkel pályázhatnak pályázati forrásokra. Szintén segítséget nyújthatnak ahhoz, hogy a vállalkozások kapcsolódjanak kialakult

klaszterekhez. A klaszter a globális verseny kihívásaira adott, tartós vállalati előnyöket erősítő szerveződés, mely a kölcsönösen előnyös együttműködések kereteit biztosítja.

- *Infrastruktúra fejlesztések megvalósítása:* A fejlesztésekhez szükséges alpinfrastruktúra kiépítése, korszerűsítése (utak, járdák, parkolók, közműfejlesztések, stb.) elengedhetetlen, illetve a vállalkozások sikeres működéséhez szükséges is a jól kiépített alpinfrastruktúra. Ennek megteremtése alapvetően önkormányzati feladat, hiszen ezen fejlesztések a közösség hasznosságát is szolgálják, illetve a pályázati rendszerek is az önkormányzatok, és azok társulási számára teszik lehetővé az ilyen jellegű beruházások támogatását. Megoldás lehet, ha a szolgáltatások kialakításához, működtetéséhez kötődő nagyobb infrastrukturális beruházások megvalósítása érdekében az Önkormányzat vezetésével konzorcium pályázna, a szükséges önrészt pedig a partnerként megjelenő, fejlesztésben szerepet vállaló vállalkozás biztosítja.
- *Kapacitás lekötések:* Bizonyos szolgáltatók termékei iránt a települési önkormányzatok is generálhatnak keresletet, mely esetben az önkormányzat azzal segíti a vállalkozásokat, hogy éves szinten előre kapacitásokat köt le (pl. rendezvényhelyszín lekötése, önkormányzat vendégeinek elszállásolása, stb.), ezzel is esélyt adva a biztonságos üzemeltetéshez.
- *Vállalkozói fórum szervezése:* Indokolt a helyi kamarákból és vállalkozói érdekképviselőkből egy helyi vállalkozói fórum szervezése, amely összefogással segítheti a vállalkozásokat, és biztosíthatja az érdekképviselést. Ennek keretében célszerű információs adatbázist működtetni (pl. az ún. Vállalkozói térkép), megteremteni a pályázati együttműködések lehetőségeit, vállalkozói klubot szervezni, és az induló vállalkozásokat segíteni.

Jelen pillanatban már az Önkormányzat rendelkezésére áll több fejlesztési témához, programhoz kapcsolódóan koncepció, megvalósíthatósági tanulmány, vagy éppen engedélyezési tervdokumentáció, amely dokumentumok megfelelő alapot képeznek/képezhetnek pályázati kiírásokon történő induláshoz, befektetői kijánlások elkészítéséhez, banki hitelkérelmi előterjesztésekhez. Ezek mellett azonban néhány fejlesztési elképzelés még csak ötlet szintjén áll, ezek továbbgondolása, koncepcionálása, megvalósíthatóságuk, megvalósíthatósági módozatuk vizsgálata azonban még szükséges.

Jelenleg is rendelkezésre álló – esetleg néhány pontjukban átgondolandó – dokumentumok az alábbiak:

- Inkubátorház engedélyes tervdokumentációja
- Polgárdi Kistérség Hulladékgazdálkodási Terv – Progresso Mérnöki Iroda Kft. – 2004.
- Polgárdi Településszerkezeti Terve – 2002.
- Polgárdi Turizmus Stratégiája – Pannon Consulting Group – 2004.
- Polgárdi Város „Batthyány” fejlesztési koncepciója 2004.
- Polgárdi Város Gazdasági Programja 2007-2010. évre

A mindenképpen első körben szükséges, még kidolgozásra váró dokumentumok listája:

- tulajdonviszonyilag rendezett, potenciális turisztikai fejlesztési helyszínek listája, adottságaik bemutatása,
- az Önkormányzat által javasolt, településen megvalósítható turisztikai projektek listája.